

Sammanställning av remissyttranden över
departementspromemorian
Europabolag (Ds 2003:15)

Innehållsförteckning

1.	Förteckning över remissinstanserna	4
2.	Allmänt	5
3.	Bör ett bolag med huvudkontor utanför EES tillåtas att delta i bildandet av ett Europabolag?	13
4.	Bör ett europabolag som är registrerat i Sverige vara skyldigt att ha sitt huvudkontor och sitt säte på samma ort?	14
5.	Skyddet för minoritetsaktieägare i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte	15
6.	Skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttning av bolagets säte	18
7.	Skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttning av ett finansiellt bolags säte	22
8.	Förfarandet vid flyttning av ett finansiellt europabolags säte	23
9.	Bör en myndighet kunna motsätta sig att ett europabolag byter säte?	25
10.	Bör en myndighet kunna motsätta sig att ett bolag deltar i bildandet av ett europabolag genom fusion?	29
11.	Skyddet för minoritetsaktieägare vid bildandet av ett europabolag genom fusion	31
12.	Majoritetskrav för beslut om ombildning av ett nationellt aktiebolag till ett europabolag	33
13.	Skyddet för minoritetsaktieägare m.fl. vid bildandet av ett europabolag genom tillskapande av ett holdingbolag	34
14.	Den verkställande direktören	35
15.	Tidsbegränsning av uppdrag som ledamot i ledningsorganet i vissa fall	36
16.	Dualistiskt organiserade europabolag	37
17.	Tillsynsorganets rätt till information	41
18.	Skall en juridisk person få vara ledamot i europabolagets organ?	42
19.	Sanktioner vid överträdelse av kravet på att bolagets säte skall vara beläget i samma medlemsstat som huvudkontoret	43
20.	Registrerings- och tillsynsfrågor	44
21.	Filiallagen	47
22.	Firma	48

23. Bokföringsskyldighet m.m.	49
24. Aktiekapitals- och redovisningsvaluta	52
25. Överklagande och instansordning	53
26. Ekobrottsaspekter	54
27. Konsekvenser	55
28. Övrigt	56

1. Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har inkommit med svar: Svea hovrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kommerskollegium, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Bokföringsnämnden, Patent- och registreringsverket, Konkurrensverket, NUTEK, Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Utredningen om arbetstagarinflytande i europabolag (N 2002:12), Fondbolagens förening, FAR, Företagarnas Riksorganisation, Försäkringsförbundet, Invest in Sweden Agency, Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Konkursförvaltarkollegiernas förening, LO, Näringslivets Nämnd för Regelgranskning, Stockholmsbörsen AB, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Sveriges Inkassoorganisation, TCO, VPC, Sveriges Riksbank, Aktiebolagstjänst och Insättningsgarantinämnden.

Exportrådet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Arbetslivsinstitutet, Finansbolagens förening, Företagarförbundet, Handelshögskolan i Stockholm, SACO, Svensk Handel, Stockholms Handelskammare och Svenska Revisorsamfundet SRS har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått från det.

2. Allmänt

Kammarrätten i Jönköping

Kammarrätten finner inte skäl att göra någon erinran mot förslaget.

Göteborgs tingsrätt

Tingsrätten har, från de utgångspunkter domstolen har att beakta, inga synpunkter på förslagen i betänkandet.

Svea Hovrätt

Hovrätten anser att övervägandena i departementspromemorian präglas av en god och genomträngande analys samt att förslagen är väl balanserade. Hovrätten tillstyrker att promemorians förslag läggs till grund för lagstiftning.

Länsrätten i Skåne län

Länsrätten tillstyrker i allt väsentligt de förslag som läggs fram i promemorian.

Länsrätten kan förutse en hel del tillämpningssvårigheter innan praxis har tagit ställning till olika frågor, t.ex. i fall där hänsyn skall tas till allmänintresset. Dessa svårigheter torde emellertid följa av tvingande regler i EG:s förordning om europabolag och kan således inte undvikas.

Justitiekanslern

Genomgången av de förslag som läggs fram i promemorian har skett från de synpunkter jag främst har att beakta. Förslagen ger inte anledning till någon invändning från min sida.

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

EBM har – med undantag av vad som anförs i avsnitt 18, 23, 26 och 28 i remissammanställningen - inte något att erinra mot förslagen.

Rikspolisstyrelsen

Det rent affärsmässiga behovet av denna bolagsform undandrar sig Rikspolisstyrelsens bedömning.

Kommerskollegium

Förordningen hänvisar i vissa fall till nationell rätt vilket innebär att ett europabolag kommer att falla under en blandning av EG-rättsliga och nationella bestämmelser. Då förordningen dessutom ger medlemsstaterna utrymme att komplettera de harmoniserade bestämmelserna med nationella regler är det ur ett inre marknadsperspektiv önskvärt att denna möjlighet utnyttjas sparsamt och välmotiverat, i syfte att undvika nationella särregler.

Sett i detta perspektiv vill kollegiet framhålla vikten av att artikel 9.2 i förordningen iakttas samt att man från svenskt håll så långt det är möjligt samarbetar med övriga medlemsstater vad gäller frågor om vilka artiklar som kompletteras med nationella regler. Det vore önskvärt att det nordiska samarbetet utökas till ett europeiskt.

Såvitt kollegiet kan bedöma är lagförslaget generellt välbalanserat och de val som gjorts att utnyttja möjligheten att skapa kompletterande nationella regler synes vara välmotiverade. Vi har inga särskilda synpunkter på de val som gjorts.

Finansinspektionen

Lagstiftningstekniken

Finansinspektionen anser att den lagstiftningsteknik som använts, med hänvisningar till förordningen vid ett flertal tillfällen och med hänvisningar till lag om europabolag i bl.a. försäkringsrörelselagen och bankrörelselagen, gör att regleringen bli svåröverskådlig. I vissa fall krävs att bestämmelser i t.ex. försäkringsrörelselagen och bankrörelselagen beaktas för att fastställa tillämpningsområdet för vissa bestämmelser i lag om europabolag.

Vidare efterfrågar Finansinspektionen ett klagörande att huvudlag för europaförsäkringsbolagen, såvitt gäller associationsrättsliga bestämmelser, är försäkringsrörelselagen. På ett flertal ställen görs dock i lag om europabolag endast hänvisningar till aktiebolagslagen.

Finansinspektionen vill här peka på några exempel som illustrerar det ovan nämnda.

- 10-16 §§ lag om europabolag; Av 9 kap. 33 § bankrörelselagen respektive 1a kap. 4 § försäkringsrörelselagen framgår, enligt lagförslagsändringarna, att 11-16 §§ lag om europabolag inte tillämpas för europabolag som bedriver bankrörelse respektive försäkringsrörelse som vill flytta sitt säte. Detta kommenteras inte i lag om europabolag. För övriga institutsgrupper (t.ex. värdepappersbolag) under Finansinspektionens tillsyn finns inte motsvarande begränsningar, utan i dessa fall avses bestämmelserna i lag om europabolag tillämpas.

- I bl.a. 21 och 24 §§ lag om europabolag finns hänvisningar till aktiebolagslagen. För europabolag som bedriver försäkringsrörelse i Sverige torde i stället motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen tillämpas.
- I författningskommentaren till 1 § lag om europabolag anges att stora delar av den svenska aktiebolagslagen kommer att vara tillämpliga på europabolag med säte i Sverige. Någon hänvisning till försäkringsrörelselagen görs dock inte.

I förslaget till ändring i bankrörelselagen används på några ställen formuleringen ”ett europabolag som bedriver bankrörelse” (se t.ex. 33 §). Enligt 7 kap. 16 § 2 p bankrörelselagen kan ett bolag ha erhållit tillstånd utan att bankrörelse i praktiken har börjat bedrivas. Av detta skäl kan möjligen en lämpligare formulering vara ”ett europabolag som har tillstånd att bedriva bankrörelse”.

Riksskatteverket (RSV)

Skattemyndigheten i Stockholm

Skattemyndigheten delar i huvudsak de ställningstaganden som redovisas i promemorian, men vill peka på vissa risker som förordningen och den föreslagna lagstiftningen kan medföra för skattekontrollen när det gäller fusioner och byte av säte.

Skattemyndigheten i Malmö

Skattemyndigheten har inga synpunkter på de förslag som läggs fram i promemorian.

Verket för näringsutveckling (NUTEK)

De förslag som lämnas synes väl avvägda och i överensstämmelse med synsättet i svensk lagstiftning i övrigt. NUTEK tillstyrker förslaget i sin helhet.

Svenska kommunförbundet samt Landstingsförbundet

Förbunden har inte något att erinra mot de i promemorian föreslagna reglerna. Det framstår som lämpligt att i möjligaste mån utforma reglerna i överensstämmelse med vad som gäller för svenska aktiebolag.

Efter genomgång av förordningen och lagförslaget delar förbunden den i promemorian redovisade uppfattningen att det företrädesvis är bland de större företagen som europabolagsformen kommer att vara ett intressant alternativ till befintliga nationella företagsformer. Mot bakgrund av de förutsättningar som förordningen uppställer för bildandet av ett europabolag torde företagsformen inte komma ifråga när kommuner eller landsting organiserar sin verksamhet i bolagsform.

Företagarnas Riksorganisation

Företagarna har inget att invända mot förslagen.

Försäkringsförbundet

Förbundet, som konstaterar att vissa av de förslag som läggs fram i promemorian också får konsekvenser i de finansiella institutens verksamhet, har inget att invända mot lagförslagen.

Invest in Sweden Agency (ISA)

Som nämns i promemorian är syftet med EG:s bolagsrätt att underlätta företagens verksamhet och samarbete på den gemensamma marknaden. Detta skall ske genom att likvärdiga förutsättningar skapas för företag verksamma i olika EU-länder. Företag är bärare av kapital, idéer, innovationer, kompetens och sysselsättning som driver den ekonomiska tillväxten och därmed är avgörande för medlemsstaternas framtida välfärd. Det är därför viktigt att skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag med ursprung såväl i någon av medlemsstaterna som utanför EU att verka på den gemensamma marknaden.

Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet

Lagstiftningens konstruktion

Det är uppenbart att förekomsten av en särskild förordning med direkt tillämplighet i Sverige skapar speciella problem, vilka får särskild betydelse på ett område där lagstiftningen redan är så komplex som den associationsrättsliga. Förordningen måste kompletteras med annan lagstiftning. Redan detta leder till att minst en ytterligare lag rörande SE-bolag behövs. Det torde nämligen inte vara möjligt att införa en samlad lagstiftning där förordningens bestämmelser tas in som en stomme och kompletterades med andra regler.

I promemorian föreslås i stället en lösning som innebär att – förutom förordningen – i huvudsak två olika lagar skall tillämpas på SE-bolag. Således föreslås en särskild lag om europabolag. Redan i den föreslagna lagens ingress anges att den ”kompletterar rådets förordning... om stadga för europabolag (SE-förordningen)”. Ett sådant lagstadgande måste nog betraktas som olämpligt. Dels är det i bästa fall intetsägande och utan egentliga rättsverkningar. Dels kan tveksamheter uppkomma när det gäller vad som avses med ordet ”kompletterar”. Var går således gränsen mellan komplettering och modifiering? Bättre vore antagligen om här endast angavs att lagen är tillämplig i den mån inte annat följer av SE-förordningen.

Den föreslagna lagen om europabolag är inte synnerligen omfattande. Den innefattar totalt 27 paragrafer. Den centrala materien i många av dessa utgörs emellertid av hänvisningar till annan lagstiftning. I vissa paragrafer erinras om förekomsten av annan lagstiftning, som är eller efter i förslaget upptagna ändringar blir tillämplig på europabolag. Till stor del sker emellertid regleringen av europabolagen genom att det i den föreslagna lagen om europabolag anges att vissa bestämmelser i aktiebolagslagen skall vara tillämpliga på europabolagen.

Det minsta som kan sägas är att en lagstiftning om SE-bolag i enlighet med förslaget blir mycket svårtillgänglig och svåröverskådlig. En sådan lagstiftning uppfyller inte rimliga pedagogiska krav som medborgarna i allmänhet bör kunna ställa på en lagstiftning som reglerar rättsliga förhållanden mellan enskilda. Det är tveksamt om en sådan ytterst styvmoderlig behandling av europabolaget kan anses försvarlig.

En alternativ möjlighet är att reglerna om europabolag integreras i aktiebolagslagen. Frågan är dock om detta kan ske utan att det i hög grad går ut över tillgängligheten hos denna redan nu omfattande och komplexa lag, vilket vore särskilt betänkligt med hänsyn till lagens stora praktiska betydelse för åtskilliga medborgare. Dessutom skulle en sådan lösning framstå som ofullständig om inte även erinringar om förordningens regler infördes i aktiebolagslagen, vilket naturligtvis skulle göra lagen än mer svåröverskådlig. Ett alternativ skulle kunna vara att det åtminstone i aktiebolagslagen (till exempel i § 2 samt vid behov mer specifikt på lämpliga ställen) anges vilka av lagens bestämmelser som är tillämpliga på europabolag.

En mera europa(bolags)vänlig lösning är utan tvivel att tillämpliga regler i aktiebolagslagen i sin helhet och med vederbörliga justeringar tas in i den nya lagen om europabolag. En sådan lösning på motsvarande problem har tidigare använts för den associationsrättsliga lagstiftningen rörande banker, men har på det området övergetts. Detta har dock kunnat ske utan att lagstiftningens överskådlighet blivit lidande i ens tillnärmelsevis samma omfattning som här blir fallet för europabolagens del. Med en sådan lösning kan man också överväga att ta in erinringar om förordningens relevanta regler i den nya lagen. På det hela taget framstår denna sistnämnda lösning åtminstone i ett övergripande perspektiv som den mest tilltalande.

Svårigheter med den valda lagstiftningstekniken

Det i promemorian presenterade förslaget är som redan framgått svåröverskådligt och en lagstiftning i enlighet med förslaget torde komma att uppfattas som svårtillämpligt. Vissa anmärkningar kan också göras beträffande förslagets konstruktion inom ramen för den valda lösningen.

Att aktiebolagslagens regler i avsaknad av föreskrifter i förordningen eller specifik inhemsk lagstiftning är tillämpliga på europabolag följer redan av förordningen (artikel 9). Förordningen innehåller åtskilliga regler som helt eller delvis har sin motsvarighet i aktiebolagslagen. Förslaget inventerar inte de tillämpningsproblem som detta kan skapa och tar inte ställning till dessa problem.

Trots att utgångspunkten är att aktiebolagslagen är tillämplig på europabolag om inte avvikande regler finns i förordningen eller specifik inhemsk lagstiftning upplyses det i den föreslagna lagen om europabolag särskilt om att vissa regler är tillämpliga på europabolag, utan att det specifikt anges vilka regler eller regelkomplex som inte kan tillämpas. En detaljstudie av vilka konsekvenser detta kan leda till kan inte komma i fråga här, men det är lätt att inse den fara för oklarheter och tillämpningssvårigheter som är förenad med en sådan lagstiftningsteknik.

Terminologi och språk

Ett europabolag kan vara organiserat med ett dualistiskt eller ett monistiskt förvaltnings-system. Avgörande för om ett europabolag är att hänföra till den ena eller den andra kategorin är om det vid sidan av ledningsorganet (styrelsen) finns ett särskilt tillsynsorgan. För dualistiskt organiserade europabolag används i lagförslaget termen "europabolag som har ett sådant förvaltningsystem som avses i artiklarna 39-42 i SE-förordningen". Monistiskt organiserade europabolag betecknas i stället "europabolag med ett sådant förvaltningsystem som avses i artiklarna 43-45 i SE-förordningen". Termerna "dualistiskt organiserat europabolag" och

”monistiskt organiserat europabolag” används emellertid i rubrikerna i lagförslaget, liksom i SE-förordningen, och borde efter en inledande definition kunna göra tjänst även i lagtexten.

På vissa håll i lagförslaget används de vanligen synonyma termerna ”borgenär” och ”fordringsägare” omväxlande på ett något förvirrande sätt. I 9 kapitlet 35 § i förslaget till ändring i bankrörelselagen talas till exempel först i punkt 1 om ”borgenärer”, därefter i punkt 2 om ”insättare och andra fordringsägare”. Bestämmelsens utformning förmedlar närmast intrycket att insättarna inte skulle räknas till borgenärerna.

Den ”bakvända” konstruktionen av bestämmelserna i 6 § av den föreslagna lagen om europabolag framstår som onödigt tillkrånglad och borde kunna förenklas.

I språkligt hänseende är förslaget i behov av ytterligare översyn.

Konkursförvaltarkollegiernas förening

Föreningen har – ur obeståndsrättslig synpunkt – inget att invända mot det framlagda förslaget.

Landsorganisationen i Sverige (LO)

Bestämmelser om arbetstagarinflytande i europabolag finns i rådets direktiv 2001/86/EG om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande. Ett förslag på hur det direktivet ska genomföras i svensk rätt finns i SOU 2003:64. LO:s yttrande nu tar bara sikte på de förslag som finns i departementspromemorian även om direktivet och förordningen måste ses i ett sammanhang för att det ska vara möjligt att bedöma vilka effekter förslagen får för arbetstagarna.

Ett villkor för att ett europabolag ska få registreras är normalt att det finns en överenskommelse om riktlinjerna för arbetstagarinflytandet i bolaget. Arbetstagarna kan dock genom kvalificerad majoritet besluta att avstå från ett sådant inflytande. Om tidsfristen för att förhandla löpt ut finns det referensbestämmelser i direktivet som anger hur arbetstagarinflytandet ska vara utformat.

LO delar promemorians synsätt att europabolag så långt möjligt bör behandlas som andra bolag. Den möjlighet som förordningen ger att organisera bolagets ledning enligt den dualistiska modellen med ett förvaltningsorgan och ett tillsynsorgan ställer dock krav på särreglering. LO anser i grunden att det ur ett arbetstagarperspektiv är olyckligt att denna styrelsemodell nu införs även för bolag registrerade i Sverige. Enligt förordningen kan dock bolaget självt bestämma vilken modell man vill ha och det finns naturligtvis ingen möjlighet att ändra på det i detta sammanhang.

Stockholmsbörsen AB

Stockholmsbörsen har en positiv inställning vad gäller tillskapandet av ett regelverk som underlättar en integration av kapitalmarknaderna. Stockholmsbörsen har därför inget att erinra mot de förslag som framförs i promemorian.

Svenska Bankföreningen

Möjligheten att bilda europabolag bidrar i hög grad till utvecklingen av en gemensam marknad, eftersom möjligheten att genomföra fusioner över nationella gränser härigenom väsentligen underlättas.

Bildande av europabolag kan leda till att finansiella institut mer frekvent kommer att gå in i och ut ur olika system för insättar- och investerarskydd. Skillnaderna mellan de nationella systemen i kombination med den nuvarande hemlandsprincipen kan leda till problem vid dessa flyttningar. Detta kan antas motverka bildandet av europabolag. Bankföreningen anser därför att regeringen bör initiera en översyn av dels de svenska reglerna, dels EG-direktiven på området så att regelverken inte motverkar bildandet av europabolag. I detta sammanhang bör det också övervägas om hemlandsprincipen skall behållas eller om värdlandsprincipen kan vara lämpligare.

Bankföreningen anser att departementet har gjort en förtjänstfull genomgång av de nationella regler som förutsätts gälla som komplement till EG-förordningen. Föreningen instämmer också på flertalet punkter med de slutsatser och förslag som departementet presenterar.

Svenska Fondhandlareföreningen

Fondhandlareföreningen kan inte finna att något behov föreligger att gå längre i svensk detaljreglering än som föreslås. Föreningen har heller inget att erinra mot vilka områden som föreslås reglerade i svensk rätt.

Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen i promemorian.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)

Kravet på aktiekapital för Europabolag är relativt högt, 120.000 euro. Detta innebär att det företrädesvis är de största bolagen som kommer att påverkas av förslaget. För de mindre och medelstora bolagen kommer förordningen enbart att få marginell inverkan.

SRF väljer därför att i avsnitt 6, 20 och 28 i remissammanställningen kommentera enbart de delar där principiella beröringspunkter finns som kan komma att påverka även de mindre bolagen.

Sveriges Inkassoorganisation (SIO)

SIO anser att de förslag som framställs i promemorian är godtagbara och tillstyrker bifall till de lagändringar som föreslås.

Aktiebolagstjänst

Ordet medlemsstat

Ordet medlemsstat förekommer på flera ställen i lagtexten. Eftersom bestämmelserna gäller för hela EES och inte bara EU bör ett förtydligande av ordet medlemsstat göras.

Tillämpningsområde 1 §

Här anges att bestämmelserna i denna lag kompletterar "rådets" förordning. Eftersom det finns både Europeiska Unionens Råd, Europarådet och Europeiska rådet anser vi det lämpligt att här skriva ut Europeiska Unionens Råd.

3. Bör ett bolag med huvudkontor utanför EES tillåtas att delta i bildandet av ett europabolag?

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslaget. Det är rimligt att ett internationellt verksamt företag med ursprung utanför EU också har sitt huvudkontor i ursprungslandet. Ett företag med säte och verksamhet i någon av medlemsstaterna bör ges samma möjligheter att verka på den gemensamma marknaden som företag som har sitt huvudkontor, och därmed förmodligen sitt ursprung, i någon av medlemsstaterna. Företagen bör i möjligaste mån själva få avgöra hur de vill strukturera sin verksamhet, t ex var huvudkontoret skall placeras. Resonemanget går också i linje med den tillämpade svenska principen att säte och huvudkontor inte behöver förläggas i samma land.

Aktiebolagstjänst

Eftersom även de utländska motsvarigheterna till aktiebolag och ekonomisk förening kan delta i detta sätt att bilda europabolag, bör 5 § lagen om europabolag därför avslutas med texten "samt deras utländska motsvarigheter".

4. Bör ett europabolag som är registrerat i Sverige vara skyldigt att ha sitt huvudkontor och sitt säte på samma ort?

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslaget. Sverige bör här utnyttja möjligheten att ge mesta möjliga flexibilitet för företagen att strukturera sin verksamhet inom ramen för förordningen.

5. Skyddet för minoritetsaktieägare i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslagen. Ett visst minoritetsskydd ges i SE-förordningen eller, där förordningen hänvisar till nationell lagstiftning, i den svenska aktiebolagslagen. Eftersom europabolaget är tänkt att vara en europeisk bolagsform är det rimligt att aktieägare bör räkna med att bolaget kan komma att flytta mellan medlemsstater. På samma sätt finns en risk för aktieägarna att bolaget kan ingå en fusion. Ett alltför starkt minoritetsskydd skulle föranleda betydande praktiska svårigheter för företagen att ta tillvara de möjligheter till flytt av säte och fusion som ges av förordningen.

Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet

I materiellt hänseende kan främst anmärkas att vissa betydelsefulla frågor i betänkandet passeras oväntat snabbt, trots att de nog vore förtjänta av en mer ingående utredning. Till dessa frågor hör skyddet för minoritetsaktieägare i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte (om detta föreslås inga regler).

Sveriges Advokatsamfund

I avsnittet 3.4 i departementets promemoria berörs frågan om skyddet för minoritetsaktieägarna i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte. Därvid anförs i promemorian att det inte bör införas några särskilda regler i svensk lag om minoritetsskyddet vid flyttning av ett europabolags säte. Som skäl för denna ståndpunkt åberopas bland annat att ett beslut om flyttning förutsätts kräva ändring av bolagsordningen och därmed minst två tredjedelars majoritet.

Mot särskild bakgrund av förekomsten av aktier med olika röstetal går det enligt samfundets mening inte att utesluta situationer där ett fåtal röststarka ägare driver igenom ett beslut om flyttning av ett svenskt europabolags säte till utlandet, trots att ett mycket stort antal minoritetsaktieägare motsätter sig detta. Enbart det förhållandet att någon förvärvat aktier i ett svenskt europabolag kan inte leda till slutsatsen att vederbörande därigenom utan vidare får anses ha godtagit att bolaget senare flyttar sitt säte utomlands.

Trots den alltmer långtgående harmoniseringen inom unionen kan det nämligen inte uteslutas att ett byte av säte kan medföra beaktansvärda skattemässiga eller andra ekonomiska nackdelar för minoritetsaktieägarna. Som ett alternativ till regler om inlösen i förevarande fall kan man enligt samfundets mening även tänka sig olika former av budplikt. Samfundet anser det därför vara av väsentlig betydelse att frågan om skyddet för minoritetsaktieägarna när ett svenskt europabolag flyttar sitt säte utomlands blir föremål för ytterligare överväganden innan lagen träder i kraft.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Minoritetsskyddet i svensk aktiebolagsrätt

Aktiebolagslagen erbjuder en omfattande katalog av principer, åtgärder och rättigheter till skydd för en aktieägarminoritet. Detta skydd har växt fram under en lång rad år och är resultatet av en balansgång mellan principen om majoritetens beslutanderätt och behovet av att skydda minoriteten mot övergrepp. Minoritetsskyddet är nödvändigt för att sänka risknivån i en placering på aktiemarknaden, en risknivå som utan ett fullgott minoritetsskydd skulle bli alltför hög för att motivera ett långsiktigt sparande bland allmänheten.

Minoritetsskyddet kommer till uttryck framför allt i Aktiebolagslagen men även i t.ex. Lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m. (Leolagen). Reglerna sträcker sig över ett brett spektra av skyddsåtgärder bestående bl a av rätten för minoriteten att erhålla information, rätten att påverka vissa beslut, och möjligheten att klandra bolagsstämman och väcka talan mot tex. styrelse och VD.

Det minoritetsskydd som Aktiebolagslagen erbjuder är en förutsättning för de privata placeringar som gjorts i svenska publika bolag. Dessa regler kommer huvudsakligen att förbli detsamma i SE-bolag med säte i Sverige. Europabolag vars säte flyttas från Sverige till en annan europeisk stat däremot kommer att omfattas av den nationella lagstiftningen i denna stat. Europabolagsförordningen utgör alltså ett ramverk som beroende på bolagets säte kopplas till det nationella regelverk som reglerar publika bolag i det landet.

Minoritetsskyddet i Europa varierar mycket från land till land. Rättigheter som en svensk aktieägare tar för givet är inte alltid lika självklara i andra europeiska länder. Till exempel kan ett franskt aktiebolag i sin bolagsordning avtala bort rätten för samtliga aktieägare att närvara vid bolagsstämman, medan man i tysk aktiebolagsrätt kräver att aktieägaren äger minst fem procent av aktiekapitalet för att få upp en fråga på dagordningen.

Minoritetsskyddet vid flytt av säte

Enligt Europaförordningen skall flytt av säte kunna ske utan att bolaget behöver avvecklas och ombildas i det nya landet. Detta skall kunna ske genom ett förfarande där bolagets styrelse upprättar ett förslag om flyttning som delges aktieägarna vilka har möjlighet att ta ställning till förslaget på bolagsstämma. Beslut om flytt kräver enligt europabolagsförordningen en ändring av bolagsordningen. Ett sådant beslut måste enligt förordningen fattas med minst 2/3 majoritet. I promemorian föreslås att den rätt som SE-förordningen erbjuder för medlemsländerna att införa högre majoritetskrav inte skall utnyttjas.

En minoritet vars innehav inte är större än 33% skulle alltså inte kunna motsätta sig ett beslut om flytt av bolagets säte, trots att beslutet kan ha mycket långtgående konsekvenser för aktieägaren vad avser försämrat minoritetsskydd. Därtill kommer de svårigheter som en minoritetsaktieägare kommer att ha att informera sig om bolaget, delta i bolagsstämman och utnyttja sin rösträtt (om detta ens är möjligt i det nya land dit sätet flyttas).

Svenskt minoritetsskydd är uppbyggt kring strävan att skydda minoritetsaktieägarna mot förändringar som förfelar syftet med ägandet. Mot denna bakgrund har lagstiftaren till exempel valt att kräva enhälligt beslut på bolagsstämma vid omvandling av ett publikt bolag till ett privat bolag. Skälet till detta stränga majoritetskrav är att förändringen är så

långtgående och skulle ha så allvarliga konsekvenser för aktieägaren, framför allt genom att aktierna inte längre skulle vara omsättningsbara så som i ett publikt bolag.

Aktiespararna anser att motsvarande överväganden gör sig gällande även vid en diskussion om flytt av säte till ett annat land inom EU. Visserligen kommer omsättningsbarheten av aktierna förmodligen bli densamma vid flytt av säte inom Europa, men andra lika betydelsefulla förutsättningar för en privat aktieägars placeringar kan komma att förändras avsevärt utan att aktieägaren kan ta sig ur sin placering eller stoppa beslutet.

Promemorian framhåller att aktieägare i ett Europabolag måste räkna med att sätet kan komma att flyttas eftersom detta är den ursprungliga tanken med ett Europabolag. Aktiespararna delar denna bedömning i och för sig, men menar att det naturliga hade varit att införa ett skärpt minoritetsskydd redan i samband med ett förslag om att ombilda ett svenskt publikt bolag till ett Europabolag. Europabolagsförordningen erbjuder emellertid inte någon sådan möjlighet vilket innebär att utökade minoritetsskyddsregler måste införas åtminstone i samband med beslut om flytt.

Promemorian framhåller vidare att en av de främsta fördelarna med ett Europabolag är möjligheten att flytta dess säte, någonting som skulle försvåras om stränga majoritetskrav tillämpades. Detta är visserligen sant men utgör inte tillräckligt skäl att bortse från enskilda privata aktieägars skyddsvärde. Genom promemorians förslag minskar förutsägbarheten för minoritetsaktieägarna och risknivån i placeringen ökar avsevärt.

Aktiespararna anser att det skall krävas minst 9/10 majoritet av vid stämman företrädda aktier för beslut om att genomföra ett byte av säte i enlighet med Europaförordningen.

Europabolagsförordningen ger inte utrymme för något ytterligare minoritetsskydd i samband med ombildning av ett befintligt publikt bolag till ett Europabolag. På grund härav är det extra betydelsefullt att aktieägarna erbjuds detta skydd i samband med beslut om flytt av säte.

VPC Aktiebolag (VPC)

För det fall ett europabolag med säte i Sverige beslutar att byta säte till ett annat medlemsland kommer bolaget inte längre att kunna fortsätta att vara ett avstämningsbolag. Kravet för att vara avstämningsbolag är att bolaget har säte i Sverige samt att ett avstämningsförbehåll finns infört i bolagsordningen. VPC kommer då inte automatiskt att kunna fortsätta att föra bolagets aktiebok, vilket kan ställa till problem för det fall bolaget t.ex. har aktier noterade på börs eller annan marknadsplats.

Hur aktieägarna kommer att kunna utöva sina rättigheter mot bolaget, oavsett om det är avstämnings- eller kupongbolag, för det fall bolaget byter säte till ett annat land, har inte närmare analyserats. Vilka regler som skall gälla för redan utfärdade eller nya aktiebrev eller dematerialiserade aktier är oklart. Den ”fria rörligheten” för europabolaget kan därför komma att bli praktiskt komplicerad att åstadkomma.

6. Skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttning av bolagets säte

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV delar uppfattningen att skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttning av bolagets säte kan utformas med den svenska aktiebolagslagens regler om fusionsförfarande som förebild. PRV har sedan tidigare erfarenhet att handlägga denna typ av ärenden och har inget att erinra mot att även pröva ansökan om tillstånd till flyttning av säte.

9 § Offentliggörande av förslag till beslut i vissa fall

I samband med reglerna om det avgivna förslaget till beslut om flyttning av säte kan ifrågasättas om det bör införas en regel om inom vilken tid förslaget till beslut skall ges in för registrering.

Beträffande kungörandet av registreringen utgår PRV att detta kan ske i en av PRV utgiven elektronisk publikation i enlighet med de förändringsförslag som är under utarbetande.

12 § Ansökan om tillstånd

PRV förutsätter att hinder mot att ta upp ansökan till prövning föreligger om ansökan inkommit efter tidsfristen på en månad. PRV förutsätter även att en ansökan ska avvisas om bolaget enligt SE-förordningen artikel 8.15 har varit föremål för avveckling, likvidation eller andra liknande förfaranden.

I förslaget till lag om europabolag har, som krav till ansökan om flyttning av säte, angetts att två kopior av protokollet från bolagsstämman skall fogas till ansökan. PRV anser att det räcker med en kopia.

13 § Handläggning hos Patent- och registreringsverket

Enligt bestämmelsen i 13 § skall PRV kalla bolagens borgenärer och i kallelsen ange en viss dag då de borgenärer som vill motsätta sig flyttningen av säte skall anmäla detta. Lydelsen ger PRV fria händer att välja en lämplig tidsfrist. Vid fusion tillämpar PRV idag normalt en tvåmånadersfrist. PRV avser tillämpa en tvåmånadersfrist även här.

Landsorganisationen i Sverige (LO)

LO delar de överväganden som görs i promemorian att det finns ett behov av skyddsregler för löneborgenärer i samband med en flytt av ett europabolags säte. Det finns inget skäl att behandla de anställda sämre än andra fordringsägare i samband med en sådan flytt. Lönegarantireglerna ger inte ett tillräckligt skydd och täcker ofta bara delar av de anställdas fordringar. Det vore också stötande om staten genom lönegarantin skulle få träda in och betala lönefordringarna för ett företag som flyttat sitt säte från Sverige om bolaget haft ekonomiska förutsättningar att betala dessa fordringar vid tidpunkten för flytten. Vi menar att denna fråga

inte bör göras beroende av hur andra medlemsstater gör och att den inte heller påverkas av de förtydliganden som gjorts i det nya lönegarantidirektiv som omnämns i promemorian.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)

En viktig punkt är borgenärsskyddet, vilket berörs i departementspromemorian under avsnitt 3.5. Här föreslås nationella särregler som innebär att Patent- och registreringsverket måste pröva och godkänna en utflyttning av sätet från ett land till ett annat. Detta är en mycket viktig regel, eftersom borgenärernas ställning kan vara olika skyddad i olika länder, och en fordringsägare skall inte kunna komma i sämre läge att utnyttja säkerheter för sin fordran p.g.a. sådana faktorer. På detta område finns en direkt koppling till de mindre bolagen, som mycket väl kan vara leverantörer till Europabolagen. På denna punkt tillstyrker SRF förslaget att en sådan prövning skall ske som säkerställer att de borgenärer som bestrider ansökan om utflyttning skall ges full betalning innan sådant tillstånd medges.

Sveriges Advokatsamfund

Frågan om skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttningen av bolagets säte berörs i avsnittet 3.5 i departementspromemorian. I detta sammanhang vill samfundet påpeka att alla näringsidkare som bekant kan upplåta säkerhet på grund av företagsinteckning och att det inte föreligger någon begränsning till näringsidkare inom Sverige; se prop. 2002/03:49 s. 116. Det synes därför inte föreligga något formellt hinder för ett svenskt europabolag att fortsätta att utnyttja svenska företagsinteckningar som säkerhet för krediter även sedan sätet flyttats utomlands.

Som framgår av promemorian s. 82 kommer det svenska i europabolaget att strykas ur det svenska europabolagsregistret när europabolaget registrerats i det nya hemlandet. Då bolaget därigenom upphör att utgöra en svensk juridisk person bör det enligt samfundets uppfattning införas en anmälningsskyldighet för Patent- och registreringsverket att tillse att det i företagsinteckningsregistret införas en anteckning om att ifrågasvarande europabolag bytt säte.

I samma avsnitt i promemorian berörs frågan om skyddet för de borgenärer vars fordringar omfattas av lönegarantilagen. Något undantag för löneborgenärerna i likhet med undantaget i de svenska fusionsreglerna föreslås inte. I stället uttalas att frågan bör bli föremål för nya överväganden i samband med att de ändringar i lönegarantidirektivet som avser de transnationella situationerna skall införlivas med svensk rätt. Samfundet anser för sin del det olyckligt att denna fråga inte finner sin lösning redan i samband med att lagen om europabolag träder i kraft.

I avsaknad av en motsvarighet till det svenska fusionsundantaget kan följaktligen de arbetstagare, som av olika anledningar motsätter sig att ett svenskt europabolag flyttar sitt säte utomlands, tillvarata sina intressen såväl på sedvanlig arbetsrättslig väg som genom att till Patent- och registreringsverket anmäla att de bestrider flyttningen av sätet. I ett bolag med kanske 10 000-tals anställda skulle detta leda till rent praktiska handläggningssvårigheter. Europabolaget kan visserligen visa att bolaget betalat samtliga dittills förfallna löneskulder men hur skall bolaget kunna visa att de anställda också har betryggande säkerhet för sina framtida fordringar avseende framförallt pension men också andra intjänade anställningsförmåner?

Sveriges Inkassoorganisation (SIO)

Borgenärens fordringar kan föremål för process i tingsrätt, hovrätt och under vissa förutsättningar HD. Sådana processer kan bli mycket långvariga innan slutligt ett avgörande från rätten.

Utredningen påpekar att flytt av säte inte innebär att bolagets borgenärer förlorar sin rätt att göra fordringen gällande. Dock konstateras det att det i praktiken kan påverka borgenär väsentligt t ex om lagstiftningen i det land dit bolaget flyttar har ett sämre borgenärsskydd. Dessutom kan ett byte av säte också medföra betydande praktiska svårigheter för borgenär att bevaka och göra fordringar gällande exekutivt.

Utredningen nämner inte, vare sig i föreslagen lagtext (§11-15) eller i kommentarerna (kapitel 3.5 i departementspromemorian), borgenärer vars fordran är föremål för tvistemålsprocess i en rättslig instans eller där invändning mot fordran gjorts utan att rättsliga åtgärder ännu inletts vid tidpunkten för ansökan om byte av säte förutsätts omfattas av den föreslagna lagtexten.

Konsekvensen av tvistemål kan ju komma att bli att borgenär blir tappande part och förlorar rätten att kräva betalning för fordran eller del av den.

Vid ett sådant pågående tvistemål om fordrans giltighet där saken ännu inte är avgjorts skulle bolag kunna komma att hävda att borgenär inte skall omfattas av det skydd som ges i § 11 – 15 då fordrans giltighet ännu inte är fastställd. Om säkerhet skall ställas för fordringar i pågående tvistemål kan svårigheter uppkomma till vilket belopp säkerhet skall ställas då svårigheter att beräkna slutliga ränte- och rättegångskostnader, för det fall borgenären vinner målet kommer att uppstå.

Borgenärerna måste i detta fall invända mot bolagets ansökan om byte av säte och ärendet överlämnas till rätten. Konsekvensen blir, om tvistemålet ännu inte är slutgiltigt avgjort, att borgenärens rätt till fordran helt eller delvis samtidigt prövas i två olika processer.

För att undvika risken för att borgenärer vars fordran omfattas av sådana omständigheter som nämns ovan föreslår SIO att lagtexten omarbetas och förtydligas i denna del.

Sveriges Riksbank

Underrättelse till bolagets borgenärer

11 § bör kompletteras med att den inte är tillämplig på bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag. I Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617) står det i 9 kap. 33 § att 11 - 16 §§ lagen om europabolag inte ska tillämpas på bankaktiebolag. Motsvarande står i Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) 1 a kap. 41 [3] §. För en läsare som först ser till lagen om europabolag är det dock inte självklart att 11 § inte gäller för bankaktiebolag respektive försäkringsaktiebolag. En komplettering enligt ovanstående skulle upplysa läsaren att se till bankrörelselagen respektive försäkringsrörelselagen.

Ansökan om tillstånd

12 § bör kompletteras med att den inte är tillämplig på bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag. Se förklaring ovan.

Aktiebolagstjänst

I 13 § andra stycket lagen om europabolag anges att borgenär senast "viss dag" skall anmäla sig till PRV. Uttrycket "viss dag" bör ersättas med en fast tidpunkt, t ex "inom tre månader från dagen för kungörelsen".

Samma brist anser vi finns i nuvarande aktiebolagslagens 6 kap 6 § och 14 kap 16 §.

7. Skyddet för europabolagets borgenärer i samband med flyttning av ett finansiellt bolags säte

Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet

En annan fråga gäller utformningen av borgenärsskyddet vid flyttning av ett finansiellt bolags säte, där Finansinspektionen ges möjlighet att pröva dels om bolagets borgenärer tillförsäkras en betryggande säkerhet, dels om ett sådant skydd behövs med hänsyn till bolagets ekonomiska förhållanden (9:35 i förslaget till ändring i bankrörelselagen). Lämpligheten av att Finansinspektionen i ett sådant läge skall göra en sådan krävande och kvalificerad prövning av bolagets ekonomiska förhållanden kan ifrågasättas.

8. Förfarandet vid flyttning av ett finansiellt europabolags säte

Svenska Bankföreningen

Bankföreningen har ingen annan bedömning av gällande rätt än den som kommer till uttryck i promemorian, dvs. att utgångspunkten är att det är hemlandets garantisystem som gäller även för insättare och investerare som är kunder till filialer inom EES-området. Institutet kan dock välja att en filials verksamhet skall kompletteras med värdlandets garantisystem (s.k. topping-up). Det skall härvid noteras att insättningsgarantisystemen i avsaknad av gemensamma regler kommit att utvecklas olika i olika länder, då såväl garantinivåer som beräkningsunderlag och beräkningssätt skiljer sig åt. I vissa länder görs direkta betalningar till garantifonderna, i andra länder sker betalning i kombination med utställande av garantier.

Föreningen vill i detta sammanhang peka på att bildande av europabolag kan leda till byte av garantisystem för banker och värdepappersbolag och deras kunder för det fall bolaget byter säte. Om t.ex. en svensk bank blir del av ett europabolag med säte i ett annat land omfattar det svenska garantisystemet, till vilken banken fullgjort sina betalningsåtaganden, inte längre den bankens kunder. Samtidigt kommer det andra landets garantisystem att omfatta dessa kunder, vilket leder till att motsvarande betalnings- eller garantiåtagande måste fullgöras ånyo. Detta aktualiserar frågor om dels hur de inbetalade avgifterna skall kunna anpassas till det förändrade garantiåtagandet, dels om banken skall kunna få återbetalning av de avgifter som erlagts när de inte längre erfordras för den bankens kunder. För kunderna skall det i princip inte bli någon skillnad. På motsvarande sätt behöver det övervägas hur de svenska garantisystemen skall hantera den ökning av garantiåtagandet som följer om en utländsk bank blir filial till ett europabolag med säte i Sverige. Enligt de nuvarande reglerna kan avgiftsnivån för samtliga institut som omfattas av garantin komma att öka beroende på vilken nivå de behållna avgiftsmedlen sammanlagt uppgår till i förhållande till de garanterade insättningarna.

Av den här beskrivningen framgår att hemlandsprincipen i kombination med stora skillnader i de nationella skyddssystemen leder till en rad olika problem i samband med att banker och värdepappersbolag byter säte och kunderna därmed kommer in under ett annat garantisystem. Detta kan antas motverka bildandet av europabolag. Bankföreningen anser mot denna bakgrund att regeringen bör se över de svenska reglerna för insättar- och investerarskydd och initiera en motsvarande översyn av EG-direktiven på området så att regelverken får en flexibilitet som inte försvårar bildandet av europabolag och andra gränsöverskridande bolagskonstruktioner. I det sammanhanget bör det övervägas om hemlandsprincipen skall bibehållas eller om det kan finnas fördelar med att i stället övergå till värdlandsprincipen, dvs. att kunderna skall omfattas av garantisystemet i det land där verksamheten bedrivs. Det kan noteras att värdlandsprincipen redan i dag används parallellt med hemlandsprincipen i de fall banker och värdepappersbolag väljer s.k. topping-up, dvs. att hemlandets system kompletteras med värdlandets system i de fall detta är mer förmånligt för insättarna och investerarna än hemlandets.

Sveriges Riksbank

Förslaget behandlar inte premieinbetalning till systemen för insättningskydd. Detta kan verka som en hämmande faktor för en bank, som bildat ett europabolag och vill byta säte till ett annat EU-land, eftersom medlemsländerna använder sig av olika regler och system.

Exempelvis kan en bank, som vill byta säte från Sverige till en annan medlemsstat, bli betraktad som ett nytt bolag i den nya medlemsstaten och därmed få betala högre avgifter än ett redan etablerat. Ett annat problem som kan uppstå, och som kan bli aktuellt i Nordeas planerade ombildning till europabolag med säte i Sverige, är att den svenska garantifonden måste bli större då den ska kunna garantera insättningar till ett större antal kunder (konton). Krav på en större garantifond kan i sin tur leda till att avgifterna för samtliga banker i Sverige ökar. Riksbanken anser därför att problemets vidd bör utredas närmare.

9. Bör en myndighet kunna motsätta sig att ett europabolag byter säte?

Riksskatteverket (RSV)

RSV

Ett europabolag ska kunna byta säte från en medlemsstat till en annan utan likvidation och nybildning. Av förordningen framgår att den nya hemviststatens lagstiftning ska tillämpas från den tidpunkt då bolaget registreras i den staten. Detta kan förväntas leda till kontrollsvårigheter för skattemyndigheterna. Efter utflyttningen är skattemyndigheternas utredningsmöjligheter starkt begränsade. Revisionsinstitutet eller möjligheten att utreda genom förelägganden kan inte utnyttjas. Skattemyndigheternas utredningsmöjligheter är begränsade till att begära handräckning från den nya hemviststaten. Det kan finnas risk för att bolagsformen kan komma att utnyttjas för att försvåra skattekontroll.

Förordningen ger medlemsstaterna möjlighet att föreskriva att en behörig myndighet kan motsätta sig flyttning av ett europabolags säte. I promemorian föreslås att Finansinspektionen ska få sådana befogenheter beträffande europabolag som står under dess tillsyn, om ett motsättande grundar sig på hänsyn till allmänintresset. I promemorian framförs uppfattningen att det i övrigt inte bör införas någon möjlighet för en myndighet att motsätta sig att ett europabolag byter säte.

När det gäller borgenärsskyddet föreslås särskilda skyddsregler för bolagets borgenärer i samband med flyttning av bolagets säte (avsnitt 3.5 i promemorian). Skattemyndigheterna får därigenom vissa möjligheter att motsätta sig utflyttning av bolagets säte. Detta skydd kan vara av betydelse när det gäller redan fastställda skattefordringar. Dessa skyddsregler ger emellertid inte skattemyndigheterna möjligheter att t.ex. kontrollera lämnade uppgifter i deklarationer genom revision eller föreläggande. Detsamma gäller inhämtande av uppgifter avseende tredje man.

Enligt RSV:s bedömning bör skattemyndigheterna ges möjlighet att motsätta sig att ett europabolag flyttar ut ur landet under pågående skatteutredning.

Skattemyndigheterna bör också, i likhet med kronofogdemyndigheten, få en särskild underrättelse om kallelse av okända borgenärer. Bestämmelserna om underrättelse till kronofogdemyndigheten i 13 lagen om europabolag och 14 kap. 6 § aktiebolagslagen bör därför kompletteras på det sättet att bestämmelserna även kommer att omfatta skattemyndigheterna.

Genom EG:s fusionsdirektiv infördes regler som syftade till att ombildningar bl.a. genom gränsöverskridande fusioner skulle kunna göras utan skattekonsekvenser. Sverige implementerade direktivet vid sitt inträde i EU år 1995. I direktivet ges medlemsstat rätt att vägra att tillämpa fusionsreglerna i direktivet om fusionen har skatteflykt eller skatteundandragande som huvudsyfte. Möjligen kan detta vara ett tillräckligt effektivt instrument för att hindra fusioner som genomförs i skatteundandragande syfte. Skattemyndigheterna kan emellertid ha behov av att kunna slutföra en utredning oavsett om kontrollen avser skatteflykt eller inte. Enligt RSV:s mening finns det därför skäl att överväga en lagstiftning motsvarande den som verket ovan förordat beträffande utflyttningsfallen som ger skattemyndigheterna rätt

att under en pågående skatteutredning motsätta sig att bolag deltar i bildandet av ett europabolag genom fusion.

Skattemyndigheten i Stockholm

Ett europabolag ska kunna byta säte från en medlemsstat till en annan utan likvidation och nybildning. Av förordningen framgår att den nya hemviststatens lagstiftning ska tillämpas från den tidpunkt då bolaget registreras i den staten. Detta kommer att leda till kontrollsvårigheter för skattemyndigheterna. Efter utflyttningen är skattemyndigheternas utredningsmöjligheter starkt begränsade. Revisionsinstitutet eller möjligheten att utreda genom förelägganden kan inte utnyttjas. Skattemyndigheternas utredningsmöjligheter är begränsade till att begära handräckning från den nya hemviststaten. Det finns därför risk för att bolagsformen kan komma att missbrukas i skatteundrandragande syfte.

Förordningen ger medlemsstaterna möjlighet att föreskriva att en behörig myndighet kan motsätta sig flyttning av ett europabolags säte. I promemorian föreslås att Finansinspektionen ska få sådana befogenheter beträffande europabolag som står under dess tillsyn om ett motsättande grundar sig på hänsyn till allmänintresset. I promemorian uttalas att det i övrigt inte bör införas någon möjlighet för en myndighet att motsätta sig att ett europabolag byter säte.

Särskilda skyddsregler föreslås för bolagets borgenärer i samband med flyttning av bolagets säte. Skattemyndigheterna får därigenom vissa möjligheter att motsätta sig utflyttning av bolagets säte. Det skyddet kan vara tillräckligt när det gäller redan fastställda skattefordringar. Men dessa skyddsregler ger inte skattemyndigheterna möjligheter att t.ex. kontrollera lämnade uppgifter i deklARATIONER genom revision eller föreläggande. Detsamma gäller inhämtande av uppgifter avseende tredje man.

Enligt skattemyndighetens mening bör skattemyndigheterna ges möjlighet att motsätta sig att ett europabolag flyttar ut ur landet under pågående skatteutredning. Skattemyndigheten bör också i likhet med kronofogdemyndigheten få en särskild underrättelse om kallelse av okända borgenärer. Bestämmelserna om underrättelse till kronofogdemyndigheten i 13§ lagen om europabolag och 14 kap. 16 § aktiebolagslagen bör därför kompletteras på det sättet att bestämmelserna även kommer att omfatta skattemyndigheten.

Skattemyndigheten i Västerås

I avsnitt 3.8 i departementspromemorian framgår att det inte anses nödvändigt att införa en möjlighet för en myndighet att motsätta sig att ett europabolag byter säte. Enligt Skattemyndighetens tolkning ges denna möjlighet indirekt via förslaget under punkt 3.5 (13-15 §§). Skattemyndigheten kan i egenskap av borgenär vid tillämpning av 13-15 §§ förhindra att bolagets säte flyttas om inte bolaget ställer säkerhet eller betalar sin skatteskuld. Denna tolkning innebär en önskvärd möjlighet och ett påtryckningsmedel för att kräva in skatter och avgifter.

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslagen. De ger en rimlig balans mellan hänsynen till allmänintresset och intresset av förutsägbarhet samt att minimera krånglet för företagen.

Svenska Bankföreningen

Bankföreningen avstyrker att Finansinspektionen skall ges denna möjlighet. För det första är begreppet ”allmänintresset” inte närmare preciserat i förordningen. Det finns således där ingen vägledning till hur begreppet skall tolkas. Departementet anger i promemorian att vägledning för tolkningen kan sökas i hur liknande begrepp tolkats inom andra områden inom EG-rätten. Men även därefter kvarstår en stor osäkerhet om begreppets närmare innebörd och hur det skulle kunna komma att tolkas av Finansinspektionen och ytterst av EG-domstolen. Detta leder till en bristande förutsebarhet i rättstillämpningen som enligt Bankföreningens uppfattning inte är godtagbar.

De finansiella företagen har att följa ett omfattande regelverk, som till övervägande delen är baserat på EG-direktiv. I motsats till departementet anser Bankföreningen att detta förhållande talar för att det inte behövs någon extra generalklausul som ger utrymme för myndigheten att ingripa just mot de finansiella företagen. Det i stor utsträckning gemensamma regelverket för de finansiella företagen inom EU medför ju att samma regler gäller för dessa även när de t.ex. bytt säte. De allmänna intressen som främst gör sig gällande inom den finansiella sektorn, nämligen stabilitet i det finansiella systemet och konsumentskydd, har redan kommit till uttryck i olika EG-direktiv. Bankföreningen motsätter sig att det i efterhand i samband med prövning av ett ärende rörande europabolag skall kunna införas nya, nationellt färgade allmänintressen som inte ansetts höra hemma i något EG-direktiv.

Bankföreningen vill vidare framhålla att Sverige inte utnyttjat motsvarande möjlighet till nationell reglering i förordningen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Departementet föreslår dessutom att möjligheten inte heller nu skall utnyttjas såvitt avser företag som inte bedriver finansiell verksamhet. Departementets förslag innebär således en inte motiverad särbehandling av de finansiella företagen.

Bankföreningen har dessutom inhämtat att Danmark och Tyskland inte avser att utnyttja möjligheten att ge en myndighet rätt att motsätta sig bildande eller byte av säte för europabolag inom den finansiella sektorn. I det danska ekonomi- och företagsministeriets ”debattupplägg” om europabolag sägs bl.a. att utnyttjandet av denna möjlighet [att motsätta sig byte av säte] inte ger en reell säkerhet för att bolagets verksamhet förblir dansk, när sådant allmänintresse föreligger, utan den försvårar endast SE-bolagens byte av säte och bildande av europabolag genom fusion. Därtill kommer att begreppet allmänintresse inte är närmare definierat i SE-förordningen vilket gör det svårt att i förväg värdera vilka omständigheter som de behöriga myndigheterna kan förväntas reagera på. Enligt Bankföreningens uppfattning vore det negativt för de svenska finansiella företagen om deras medverkan i europabolag skulle försvåras eller uppfattas som mer osäker till följd av att en myndighetsprövning först måste göras.

Om regeringen trots vad föreningen nu anfört skulle vidhålla förslaget är det enligt föreningens uppfattning angeläget att en ytterligare precisering görs av begreppet allmänintresset.

Svenska Fondhandlareföreningen

Beträffande europabolag som står under Finansinspektionens tillsyn föreslås inspektionen få motsätta sig byte av säte av hänsyn till allmänintresset. En sådan prövning är inte tvingande för Sverige att införa. Fondhandlareföreningen kan förutse problem med en sådan prövning dels därför att den kan hämma svenska finansiella företags internationella samordning, dels därför att begreppet ”allmänintresset” är alldeles för vagt och obestämt. Föreningen avstyrker att en sådan bestämmelse tas in i den svenska lagstiftningen.

10. Bör en myndighet kunna motsätta sig att ett bolag deltar i bildandet av ett europabolag genom fusion?

Riksskatteverket (RSV)

Skattemyndigheten i Stockholm

Genom EG:s fusionsdirektiv (90/434/EEG) infördes regler som syftade till att ombildningar bl.a. genom gränsöverskridande fusioner skulle kunna göras utan skattekonsekvenser. Sverige implementerade direktivet vid sitt inträde i EU år 1995. I artikel 1 i direktivet ges medlemsstat rätt att vägra att tillämpa fusionsreglerna i direktivet om fusionen har skatteflykt eller skatteundandragande som huvudsyfte. Möjligen är detta ett tillräckligt effektivt instrument för att hindra fusioner som genomförs i skatteundandragande syfte. Men skattemyndigheterna kan ha behov av att kunna slutföra en utredning oavsett om kontrollen avser skatteflykt eller inte. Enligt skattemyndighetens mening finns det därför skäl att överväga en lagstiftning motsvarande den som myndigheten föreslagit beträffande utflyttningsfallen som ger skattemyndigheterna rätt att under en pågående skatteutredning motsätta sig att bolag deltar i bildandet av ett europabolag genom fusion.

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslagen. De ger en rimlig balans mellan hänsynen till allmänintresset och intresset av förutsägbarhet samt att minimera krånglet för företagen.

Svenska Bankföreningen

Bankföreningen avstyrker att Finansinspektionen skall ges denna möjlighet. För det första är begreppet ”allmänintresset” inte närmare preciserat i förordningen. Det finns således där ingen vägledning till hur begreppet skall tolkas. Departementet anger i promemorian att vägledning för tolkningen kan sökas i hur liknande begrepp tolkats inom andra områden inom EG-rätten. Men även därefter kvarstår en stor osäkerhet om begreppets närmare innebörd och hur det skulle kunna komma att tolkas av Finansinspektionen och ytterst av EG-domstolen. Detta leder till en bristande förutsebarhet i rättstillämpningen som enligt Bankföreningens uppfattning inte är godtagbar.

De finansiella företagen har att följa ett omfattande regelverk, som till övervägande delen är baserat på EG-direktiv. I motsats till departementet anser Bankföreningen att detta förhållande talar för att det inte behövs någon extra generalklausul som ger utrymme för myndigheten att ingripa just mot de finansiella företagen. Det i stor utsträckning gemensamma regelverket för de finansiella företagen inom EU medför ju att samma regler gäller för dessa även när de t.ex. bytt säte. De allmänna intressen som främst gör sig gällande inom den finansiella sektorn, nämligen stabilitet i det finansiella systemet och konsumentskydd, har redan kommit till uttryck i olika EG-direktiv. Bankföreningen motsätter sig att det i efterhand i samband med prövning av ett ärende rörande europabolag skall kunna införas nya, nationellt färgade allmänintressen som inte ansetts höra hemma i något EG-direktiv.

Bankföreningen vill vidare framhålla att Sverige inte utnyttjat motsvarande möjlighet till nationell reglering i förordningen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Departementet föreslår dessutom att möjligheten inte heller nu skall utnyttjas såvitt avser företag som inte bedriver finansiell verksamhet. Departementets förslag innebär således en inte motiverad särbehandling av de finansiella företagen.

Bankföreningen har dessutom inhämtat att Danmark och Tyskland inte avser att utnyttja möjligheten att ge en myndighet rätt att motsätta sig bildande eller byte av säte för europabolag inom den finansiella sektorn. I det danska ekonomi- och företagsministeriets ”debattupplägg” om europabolag sägs bl.a. att utnyttjandet av denna möjlighet [att motsätta sig byte av säte] inte ger en reell säkerhet för att bolagets verksamhet förblir dansk, när sådant allmänintresse föreligger, utan den försvårar endast SE-bolagens byte av säte och bildande av europabolag genom fusion. Därtill kommer att begreppet allmänintresse inte är närmare definierat i SE-förordningen vilket gör det svårt att i förväg värdera vilka omständigheter som de behöriga myndigheterna kan förväntas reagera på. Enligt Bankföreningens uppfattning vore det negativt för de svenska finansiella företagen om deras medverkan i europabolag skulle försvåras eller uppfattas som mer osäker till följd av att en myndighetsprövning först måste göras.

Om regeringen trots vad föreningen nu anfört skulle vidhålla förslaget är det enligt föreningens uppfattning angeläget att en ytterligare precisering görs av begreppet allmänintresset.

Svenska Fondhandlareföreningen

Fondhandlareföreningen har särskilt beaktat förslag som rör finansiella företag, exempelvis 6 § i den föreslagna lagen om europabolag och – för fondhandlareföreningens del av särskilt intresse – förslaget rörande 2 kap 4 § lagen om värdepappersrörelse samt motsvarande förslag till ändringar i några andra lagar. Inte heller mot huvuddragen av dessa förslag har föreningen något att erinra.

Aktiebolagstjänst

Enligt artikel 2.1 i SE-förordningen kan två eller flera publika aktiebolag samt deras utländska motsvarigheter genom fusion bilda ett SE-bolag, om bolagen omfattas av minst två medlemsstaters lagstiftning. Detta innebär att ett svenskt publikt bolag kan upphöra genom fusion och uppgå i ett SE-bolag med säte i ett annat medlemsland.

Borgenärer i det svenska bolaget med anspråk på ersättning (lön m.m.) som har förmånsrätt enligt förmånsrättslagen (1970:979) § 12 eller pensionsfordran, som har förmånsrätt enligt samma lags 12 eller 13 §, borde erhålla samma skydd som motsvarande fordringsägare i ett svenskt SE-bolag som byter säte till ett annat medlemsland.

Möjligheten enligt artikel 19 i SE-förordningen att ge PRV möjlighet att motsätta sig bildandet av ett SE-bolag genom fusion bör således utnyttjas.

11. Skyddet för minoritetsaktieägare vid bildandet av ett europabolag genom fusion

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslagen. Ett visst minoritetsskydd ges i SE-förordningen eller, där förordningen hänvisar till nationell lagstiftning, i den svenska aktiebolagslagen. Eftersom europabolaget är tänkt att vara en europeisk bolagsform är det rimligt att aktieägare bör räkna med att bolaget kan komma att flytta mellan medlemsstater. På samma sätt finns en risk för aktieägarna att bolaget kan ingå en fusion. Ett alltför starkt minoritetsskydd skulle föranleda betydande praktiska svårigheter för företagen att ta tillvara de möjligheter till flytt av säte och fusion som ges av förordningen.

Sveriges Advokatsamfund

I promemorian anförs att det inte bör införas några särskilda regler om minoritetsskyddet vid bildande av europabolag genom fusion, avsnittet 3.10 i departementspromemorian, eller genom tillskapande av ett holdingbolag, avsnitt 3.12. Med hänvisning till vad som anförs ovan gällande avsnittet 3.4 är det samfundets uppfattning lika väsentligt att skyddet för minoritetsaktieägarna också i dessa båda fall blir föremål för ytterligare överväganden.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Vid fusion skall de nationella regler som gäller tillämpas. Regler om fusion i Europa har tidigare harmoniserats och idag krävs beslut på bolagsstämman med 2/3 majoritet för att genomföra fusionen. Enligt SE-förordningen kan medlemsländerna anta särskilda bestämmelser till skydd för en minoritet som motsätter sig fusionen. En sådan åtgärd skulle enligt promemorian kunna vara ett inlösenförfarande.

Genom en fusion kan en minoritet med mindre än en tredjedel av aktierna eller rösterna komma att bli ägare i ett bolag med säte i ett annat medlemsland med allt vad det innebär av förändrade minoritetsskyddsregler. Promemorians förslag är att inte införa något särskilt skydd för minoriteten vid fusion och hänvisar till att ett sådant skydd tidigare fanns i svensk Aktiebolagslag men avskaffades 1977 mot bakgrund av att en sådan regel ansågs försvåra genomförandet av fusioner. På grund av svensk skattelagstiftning har fusioner varit sällsynta i Sverige och det bristande minoritetsskyddet har inte aktualiserats i någon högre utsträckning. Vid införande av möjligheten att bilda Europabolag genom fusion gör sig emellertid minoritetens skyddsvärde återigen gällande. Internationella fusioner ger aktieägaren ett innehav i en ny bolagsform, i ett nytt land. Av skäl som redovisats ovan kan ett byte av säte allvarligt påverka aktieägarnas ställning och förutsättningarna för ägandet. Aktieägarnas skyddsvärde uppväger gott och väl de eventuella svårigheter som bolaget kan komma att ställas inför i samband med inlösen.

Det skydd som tidigare tillämpades enligt svensk Aktiebolagslag gick ut på att aktieägare som inte hade intresse av att delta i en fusion skulle ha rätt att få sina aktier inlösta. En sådan regel tillgodoser skyddet för den enskildes äganderätt genom att den erbjuder en valmöjlighet för

aktieägaren som antingen kan stanna i bolaget, med eventuellt försämrad rättslig ställning, eller låta sig lösas ut.

Aktiespararna anser att regler om inlösen till skydd för minoritetsaktieägare, som motsätter sig en fusion med syfte att bilda ett Europabolag, skall införas i svensk rätt med förebild i de tidigare svenska reglerna om inlösen.

12. Majoritetskrav för beslut om ombildning av ett nationellt aktiebolag till ett europabolag

Landsorganisationen i Sverige (LO)

Förordningen lämnar utrymme för att kräva kvalificerad majoritet eller enhällighet i det organ där arbetstagarinflytandet organiseras, dvs. styrelsen, för att ett svenskt bolag ska få ombilda sig till europabolag. LO anser att frågan om att ombilda ett svenskt bolag till ett europabolag är en så stor och för bolaget avgörande fråga att det är naturligt att kräva enhällighet så att beslutet inte kan fattas i strid med arbetstagarnas uppfattning. I vart fall bör inte en sådan fråga kunna avgöras av en knapp och kanske tillfällig styrelsemajoritet utan kräva kvalificerad majoritet.

13. Skyddet för minoritetsaktieägare m.fl. vid bildandet av ett europabolag genom tillskapande av ett holdingbolag

Invest in Sweden Agency (ISA)

ISA tillstyrker förslaget. Det har i den svenska aktiebolagslagen inte ansetts nödvändigt med särskilda regler till skydd för minoritetsägare, borgenärer eller arbetstagare i samband med bildandet av holdingbolag. Samma principer bör gälla för det fallet att holdingbolaget ges formen av ett europabolag

Sveriges Advokatsamfund

I promemorian anförs att det inte bör införas några särskilda regler om minoritetsskyddet vid bildande av europabolag genom fusion, avsnittet 3.10 i departementspromemorian, eller genom tillskapande av ett holdingbolag, avsnitt 3.12. Med hänvisning till vad som anförts ovan gällande avsnittet 3.4 är det samfundets uppfattning lika väsentligt att skyddet för minoritetsaktieägarna också i dessa båda fall blir föremål för ytterligare överväganden.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Aktiespararna delar promemorians inställning att bildande av Europabolag genom tillskapande av ett holdingbolag inte väcker något behov av minoritetsskyddande åtgärder. Aktieägarna får i detta fall möjlighet att välja huruvida de vill byta ut sina aktier mot aktier i det nya holdingbolaget och en viss valmöjlighet tillförsäkras härmed minoriteten.

14. Den verkställande direktören

Aktiebolagstjänst

I 21 § tredje stycket lagen om europabolag anges att ytterligare bestämmelser om den verkställande direktören finns i aktiebolagslagen. I aktiebolagslagen finns flera paragrafer som reglerar relationen mellan styrelse och verkställande direktör. I ett dualistiskt organiserat europabolag bör man förtydliga vd:s roll i relation till förvaltningsorganet respektive tillsynsorganet.

Som exempel kan ges ABL 8:15 - i vilka organ skall den verkställande direktören äga rätt att begära sammankallande av sammanträden? Samt ABL 8:16 - vid vilka organs sammanträden äger verkställande direktören rätt att närvara och yttra sig?

15. Tidsbegränsning av uppdrag som ledamot i ledningsorganet i vissa fall

Patent- och registreringsverket (PRV)

Förslaget att en ledamot av tillsynsorganet kan utses till ledamot i ledningsorganet väcker frågor. En fråga är om denna åtgärd i bolaget bör komma till tredje mans kännedom. PRV kan konstatera att ledamoten får ha uppdraget som ledamot i ledningsorganet under en begränsad tid på högst två månader. I förslaget framgår att om det är fråga om en längre vakansperiod bör det krävas att en ersättare utses enligt det normala förfarandet. Ett klagörande av om detta byte av uppgift för ledamoten ska vara föremål för registreringsåtgärd vore önskvärd. Innan anmälan, registrering och eventuell kungörelse skett torde en stor del av den aktuella tiden förflutit. Utan registrering kommer dock europabolagsregistret inte att kunna ge en korrekt bild av hur förhållandena i ledningsorganet har sett ut under den aktuella perioden. Dessutom uppkommer frågor om vem som ska ha kontroll på att tiden hålls och vilket ansvar man har om bestämmelsen inte följs.

Aktiebolagstjänst

18 § lagen om europabolag handlar om begränsningar att sitta på två stolar samtidigt. För att tydliggöra bör paragrafen avslutas med ". . . om ledamoten efter två månader fortfarande är ledamot av det förra organet".

16. Dualistiskt organiserade europabolag

Patent- och registreringsverket (PRV)

Tillsynsorganet skall till varje ordinarie bolagsstämma avge ett yttrande angående årsredovisningen och revisionsberättelsen. Det bör tydliggöras om detta yttrande endast är till för stämman eller om det också bör offentliggöras tillsammans med årsredovisningen. Om det ska ingå i de handlingar som ska inges till PRV tillsammans med årsredovisningen bör det framgå om dessa handlingar påverkar reglerna om förseningsavgift och likvidation.

FAR

I 17 § lagen om europabolag sägs i fråga om dualistiskt organiserade europabolag att vissa i paragrafen uppräknade bestämmelser i aktiebolagslagen om styrelsen eller dess ledamöter skall tillämpas också på tillsynsorganet eller dess ledamöter. Bland dessa bestämmelser återfinns 10 kap. 6 och 35 §§ om revisorns påpekanden och erinringar, 10 kap. 16 § första stycket 2 om revisorsjäv samt 10 kap. 27 och 30 §§ om revisionsberättelsen. Nämnade bestämmelser reglerar på olika sätt förhållandet mellan revisorn och styrelsen i ett aktiebolag och tanken är nu att motsvarande skall gälla mellan revisorn och tillsynsorganet i europabolaget.

Enligt FAR:s mening finns det emellertid anledning att överväga om inte också följande bestämmelser i 10 kap. aktiebolagslagen bör tillämpas med avseende på tillsynsorganet eller dess ledamöter.

- 10 kap. 7 § om styrelsens och verkställande direktörens skyldighet att tillhandahålla revisorn upplysningar
- 10 kap. 9 § sista stycket om länsstyrelses skyldighet att ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig innan förordnande av minoritetsrevisor meddelas
- 10 kap. 26 § om länsstyrelses skyldighet att ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig innan den förordnar revisor enligt 24 eller 25 § samt
- 10 kap. 39 § första stycket om att en revisor som finner att det föreligger sådan brottsmisstanke som avses i 38 § utan oskäligt dröjsmål skall underrätta styrelsen om sina iakttagelser.

FAR ifrågasätter vidare om hänvisningen i 17 § förslaget till lag om europabolag till 10 kap. 27 § aktiebolagslagen är korrekt. Enligt FAR:s mening bör hänvisningen inte gälla hela 27 § utan endast paragrafens första stycke som innehåller en föreskrift om när revisionsberättelsen skall lämnas till bolagets styrelse. Paragrafens övriga två stycken reglerar inte förhållandet mellan revisorn och styrelsen utan tar endast sikte på revisorns skyldigheter med avseende på revisorspåteckningen och revisionsberättelsen.

Landsorganisationen i Sverige (LO)

Svenska arbetstagare har inte några egna erfarenheter av den dualistiska styrelsemodellen. I de fall bolaget väljer den modellen kommer arbetstagarnas rätt till styrelserepresentation, medverkan, att ske genom tillsynsorganet. Det är enligt LO:s uppfattning en väsentlig kvalitativ försämring av arbetstagarinflytandet. För arbetstagarna är det av avgörande betydelse att kunna vara med och påverka viktiga beslut innan de fattas. Men med promemorians förslag får arbetstagarnas representanter en betydligt mer passiv roll. Inflytandet riskerar att begränsas till ett indirekt inflytande i efterhand. För att i möjligaste mån begränsa de negativa följderna av det dualistiska systemet är det viktigt att tillsynsorganet ges stora möjligheter att vara aktivt och påverka företagets beslut.

Mot denna bakgrund motsätter vi oss kraftfullt promemorians slutsats i avsnitt 3:18 att Sverige inte bör utnyttja de möjligheter som förordningen ger när det gäller att utvidga tillsynsorganets roll. Som promemorian anger har det dualistiska systemet sin främsta förebild i Tyskland. Genom kontakter med våra fackliga kamrater i Tyskland har vi erfarit att tillsynsorganet där har en betydligt mer aktiv roll än vad som föreslås i promemorian. Det är en absolut förutsättning för att arbetstagarna ska få ett reellt inflytande över bolagets beslutsprocess. Som framgår av promemorians redogörelse har man även i Finland valt en annan väg när man där i sin aktiebolagslag infört en möjlighet att välja den dualistiska modellen.

Promemorians förslag innebär således ett kraftigt försvagat arbetstagarinflytande i de europabolag som väljer den dualistiska modellen istället för den monistiska. LO:s uppfattning är därför att Sverige bör utnyttja alla de möjligheter som förordningen ger enskilda medlemsstater att se till att det organ där arbetstagarinflytandet kommer att utövas ges en stark ställning i bolagets organisation. Därvid kan de bestämmelser som gäller i Tyskland och Finland utgöra utgångspunkter för hur detta mer i detalj skulle kunna utformas. Syftet med regleringen ska vara att arbetstagarnas inflytande kan utövas lika aktivt oavsett vilken styrelseform bolaget väljer.

Ett ytterligare skäl för att ge tillsynsorganet en betydligt mer aktiv roll är att den svenska lagstiftaren sedan länge anser att det monistiska systemet är att föredra framför det dualistiska. Det finns då all anledning för lagstiftaren att så långt möjligt stimulera europabolag att välja den i Sverige normala styrelsemodellen, dvs. den monistiska. Med promemorians förslag riskerar man att istället åstadkomma motsatsen.

Svenska Fondhandlareföreningen

Fondhandlareföreningen har särskilt beaktat förslag som rör finansiella företag, exempelvis 6 § i den föreslagna lagen om europabolag och – för fondhandlareföreningens del av särskilt intresse – förslaget rörande 2 kap 4 § lagen om värdepappersrörelse samt motsvarande förslag till ändringar i några andra lagar. Inte heller mot huvuddragen av dessa förslag har föreningen något att erinra.

Sveriges Advokatsamfund

I avsnittet 3.18 i departementspromemorian berörs bland annat frågan om tillsynsorganets ledamöters skadeståndsansvar. Promemorian hänvisar därvid till artikel 51 i SE-förordningen. Mot bakgrund av att tillsynsorganet är en för svensk rätt ny skapelse anser samfundet att det inte är tillräckligt att hänvisa till nu gällande regler i aktiebolagslagen. För att de personer som överväger att acceptera ett uppdrag som ledamot av ett svenskt europabolags tillsynsorgan skall kunna göra en rimlig bedömning av de risker, som kan vara förenade med uppdraget, bör skadeståndsansvaret bli föremål för ytterligare överväganden innan lagen träder i kraft. I avsaknad av uttrycklig rättslig reglering av tillsynsorganets ledamöters skadeståndsansvar torde det knappast vara möjligt för dessa att skydda sig genom att teckna en ansvarsförsäkring. Överlämnas frågan uteslutande till domstolarnas framtida rättstillämpning kommer försäkringsbolagen att sakna erforderligt underlag för riskbedömning och därmed premieberäkning.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

TCO anser att den möjlighet som förordningen ger att organisera bolagets ledning enligt den dualistiska modellen med ett förvaltningsorgan och ett tillsynsorgan ställer krav på särreglering för att säkra ett bra arbetstagarinflytande.

Den dualistiska styrelsemodellen med två bolagsorgan - ett ledningsorgan och ett tillsynsorgan är främmande för svensk rättstradition. I Sverige har vi närmast ett monistiskt system som innebär att det utöver bolagsstämman enbart finns ett bolagsorgan - ett förvaltningsorgan (styrelsen). I de fall ett europabolag med säte i Sverige, i enlighet med den nu antagna förordningen, väljer den dualistiska modellen kommer arbetstagarnas rätt till inflytande att ske genom tillsynsorganet. Från TCO sida har vi tidigare hävdade att detta skulle innebära en tydlig kvalitativ försämring av arbetstagarinflytandet. Istället för att vara med och påverka besluten när de fattas får arbetstagarnas representanter en betydligt mer passiv roll. För att i möjligaste mån begränsa de negativa följderna av det dualistiska systemet är det viktigt att tillsynsorganet ges stora möjligheter att vara aktivt och påverka företagets beslut.

Mot denna bakgrund motsätter vi oss promemorians slutsats i avsnitt 3:18 att Sverige inte bör utnyttja de möjligheter som förordningen ger när det gäller att utvidga tillsynsorganets roll. Som promemorian anger har det dualistiska systemet sin främsta förebild i Tyskland. I Tyskland har redan idag tillsynsorganet en betydligt mer aktiv roll än vad som föreslås i promemorian. Det är en absolut förutsättning för att arbetstagarna ska få ett reellt inflytande över bolagets beslutsprocess. Som framgår av promemorians redogörelse har man även i Finland valt en annan väg när man där i sin aktiebolagslag infört en möjlighet att välja den dualistiska modellen.

Vår uppfattning är därför att Sverige bör utnyttja alla de möjligheter som förordningen ger enskilda medlemsstater att se till att det organ där arbetstagarinflytandet kommer att utövas ges en stark ställning i bolagets organisation. Det är därutöver viktigt att de arbetstagarledamöter som finns i tillsynsorganet får en individuell rätt att ta del av all den information som man skulle ha rätt till om man istället suttit i en vanlig styrelse i ett svenskt aktiebolag.

Aktiebolagstjänst

På flera ställen i lagtextförslaget till lagen om europabolag skrivs vad gäller organisationsform "europabolag som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 43-45 i SE förordningen" eller "europabolag som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39-42 i SE förordningen".

Vårt förslag är att man inför en inledningsparagraf efter rubriken Europabolagets organisation med följande lydelse:

16a §

Ett europabolag kan ha ett av två olika förvaltningssystem, ett dualistiskt förvaltningssystem enligt SE-förordningens artiklar 39-42 eller ett monistiskt förvaltningssystem enligt artiklarna 43-45. Typ av förvaltningssystem skall fastställas i bolagsordningen.

Därefter behöver man inte skriva den långa harangen "europabolag som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 43-45 i SE förordningen", utan kan i stället skriva det mer lättbegripliga "europabolag som har ett monistiskt förvaltningssystem".

Genom SE-förordningens avsnittsrubriker 1 Dualistiskt system och avsnittsrubrik 2 Monistiskt system har begreppen dualistiskt respektive monistiskt system redan definierats. Vårt förslag till inledande paragraf kan därigenom anses överflödigt och man kan i lag om europabolag direkt använda uttrycken dualistiskt respektive monistiskt utan att behöva upprepa de långa och otydliga hänvisningarna till SE-förordningen.

I tredje stycket görs en uppräkningslista av de av aktiebolagslagens bestämmelser om styrelse som skall gälla för ett tillsynsorgan och dess ledamöter i ett dualistiskt organiserat europabolag.

Vad gäller sammankallande av sammanträde hänvisas till 8 kap 15 §, där det anges att styrelseledamöter kan begära att sammankallande skall ske. Styrelseledamöterna måste i detta fall anses vara tillsynsorganets ledamöter. Frågan är om inte även verkställande direktören samt ledamöter av ledningsorganet skall ges möjlighet att begära att tillsynsorganet sammankallas.

I uppräkningslistan i 17 § av vilka paragrafer i aktiebolagslagen som skall gälla för tillsynsorganet anser vi att även aktiebolagslagens 8 kap 5 § om arbetsordning skall gälla för tillsynsorganet.

17. Tillsynsorganets rätt till information

Landsorganisationen i Sverige (LO)

Det är viktigt att de arbetstagarledamöter som finns i tillsynsorganet får en individuell rätt att ta del av all den information som man skulle ha rätt till om man istället suttit i en vanlig styrelse i ett svenskt aktiebolag. Den intressemotsättning som kan finnas mellan ägare och anställda när det gäller intresset av att erhålla information synes inte alls ha beaktats i promemorian när frågan diskuteras i avsnitt 3:19.

18. Skall en juridisk person få vara ledamot i europabolagets organ?

Länsrätten i Skåne län

Länsrätten instämmer i promemorians förslag att det i aktiebolagslagen (1975:1385) och försäkringsrörelselagen (1982:713) bör införas bestämmelser om att en juridisk person inte får vara styrelseledamot. Att avstå från att införa motsvarande bestämmelser i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar och stiftelselagen (1994:1200) är enligt länsrättens mening mindre lämpligt.

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

EBM delar promemorians uppfattning att det ur ett systematiskt perspektiv vore tilltalande att regeln att endast fysiska personer får utses till styrelseledamöter införas inte bara i aktiebolagslagen (och försäkringsrörelselagen) utan också i de lagar som reglerar andra associationsformer. Skälet för att detta inte föreslås i promemorian, nämligen att det skulle leda till att ett stort antal författningar måste ändras väger enligt EBM:s uppfattning inte särskilt tungt. Att reformer inom vissa områden leder till sådana effekter är knappast unikt på lagstiftningsområdet.

Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet

Införandet av ett stadgande i aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen om att en juridisk person inte kan vara styrelseledamot är välmotiverat, inte bara mot bakgrund av SE-förordningens motsatta huvudregel. Frågan aktualiseras nämligen förvånansvärt ofta i praktiken och tenderar då inte sällan att ge upphov till långdragna diskussioner. En annan sak är att den svenska rättens hållning på den punkten skapar praktiska problem, dels därför att den avviker från hur saken ofta i realiteten uppfattas, dels med hänsyn till de i praktiken partsutsedda styrelseledamöternas dubbla lojaliteter under personligt ansvar, dels i relation till utländska aktieägare och andra intressenter som är vana vid en annan ordning.

19. Sanktioner vid överträdelse av kravet på att bolagets säte skall vara beläget i samma medlemsstat som huvudkontoret

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV utgår ifrån att det är den medlemsstat där bolaget har sitt säte som skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att bolaget uppfyller kravet i artikel 7 i SE-förordningen.

De uppgifter som PRV föreslås få i samband med de föreslagna bestämmelserna om sanktioner mot europabolag med säte och huvudkontor i olika medlemstatar är verket berett att ta på sig. PRV ser dock en svårighet i att avgöra på vilka grunder verket skall kunna meddela beslut och vilken bevisvärdering som skall göras när det gäller att fastställa om det föreligger en överträdelse av artikel 7 i SE-förordningen och om bolaget vidtagit rättelse efter föreläggande från PRV. Den otydlighet som finns hos begreppet "huvudkontor" spär ytterligare på svårigheten. PRV utgår ifrån att verkets bedömningar i stor utsträckning måste bygga på de uppgifter bolagets företrädare lämnar. PRV förutsätter också att andra medlemsstaters motsvarande myndigheter kan samarbeta för att ta fram relevanta fakta i frågan om var huvudkontoret skall anses vara beläget.

Det borde också tydliggöras om och i så fall hur sent bolaget kan undanröja likvidationsgrunden. PRV anser att det vore rimligt att bolaget, under likvidationsärendets handläggning fram till PRV fattat beslut, ska kunna visa att likvidationsgrunden har upphört på samma sätt som gäller för aktiebolag enligt 13 kap 10 § aktiebolagslagen. Åtgärder som vidtas av bolaget efter det att PRV fattat likvidationsbeslutet bör dock inte undanröja likvidationsgrunden.

20. Registrerings- och tillsynsfrågor

Finansinspektionen

Tillsynsaspekter

Med anledning av EG:s förordning om europabolag och de förslag som presenteras i promemorian vill Finansinspektionen även framföra följande synpunkter avseende den nya bolagsformens konsekvenser för tillsynen över finansiella företag.

En flyttning av ett SE-bolag som står under tillsyn kan få betydande effekter på tillsynsbehovet inom ett land och därmed på de tillsynsresurser som står till tillsynsmyndighetens förfogande. Detta förhållande är särskilt påtagligt i ett land som Sverige med ett fåtal större aktörer på bl.a. bankmarknaden där koncentrationen i marknaden således är hög. Regelverket för europabolag kan också innebära att bolagsstrukturerna inom t.ex. en nordisk bankkoncern förändras med effekter för berörda tillsynsmyndigheter.

I en situation där en svensk större bank beslutar sig för att flytta sätet till en annan medlemsstat behöver detta kunna hanteras på ett effektivt sätt för tillsynsmyndigheternas del. Det förda resonemanget förutsätter att inga förändringar sker i begreppen hemlands-/värdlandsmyndighet i lagstiftning och direktiv. För att möjliggöra en effektiv hantering av tillsynen i nämnda situation kan ett alternativ vara att ny- eller omförhandla det Memorandum of Understanding (MOU) som bör finnas upprättat mellan de olika nationella tillsynsmyndigheterna. Effektiviteten i den totala tillsynen av bankkoncernen kan betydligt effektiviseras om hemlandsmyndigheten kan använda värdländernas kompetens inom områden som kännedom om den lokala marknaden, språk och kultur m.m. i tillsynsutövningen.

Av promemorian framgår att i de fall att ett bolag flyttar sitt säte till Sverige kommer den svenska insättningsgarantin respektive det svenska insättarskyddet att gälla. I det fall att ett bolag flyttar ut från Sverige kommer de svenska garantisystem att upphöra att gälla och i stället blir de garantisystem som det ”nya” hemlandet har gällande.

Grunderna för de europeiska garantisystemen baseras på Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar respektive Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG om system för ersättning till investerare inom EU:s medlemsstater. Enligt Finansinspektionens uppfattning finns dock i praktiken vissa skillnader mellan olika system inom EU. Finansinspektionen anser därför att en mer långtgående harmonisering bör eftersträvas för att säkerställa att konsumentskyddet för SE-bolagens kunder ges en mer likartad innebörd.

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV tillstyrker förslaget att PRV ska handha registreringen av europabolag samt vara den behöriga myndigheten för utövande av de funktioner som åläggs PRV enligt förslaget till lag om europabolag.

PRV ser det som naturligt att verket blir registreringsmyndighet för europabolag, inte minst eftersom lagstiftningen om europabolagen till stor utsträckning hänvisar till publika

aktiebolag, som redan registreras av PRV. När de gäller att kontrollera de krav som gäller i SE-förordningen, artikel 12, om arbetstagarinflytande finns fortfarande oklarheter. PRV känner dock till att en särskild utredare är tillsatt för att belysa dessa frågor.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)

SRF tillstyrker även att Patent- och registreringsverket skall handha registrering och tillsyn av Europabolagen, då detta är en central och naturlig informationskälla för bolagsärenden.

Sveriges Inkassoorganisation (SIO)

I utredningen föreslås också att kungörelser avseende Europabolag skall publiceras i Post- och Inrikes Tidning. Vi vill i detta sammanhang hänvisa till promemoria DS 2003:42, Elektroniskt Kungörande, där det föreslås att samtliga typer av kungörelser flyttas till en elektronisk tidning under ansvar av PRV. Ändringarna avses träda i kraft 1 januari 2004. Om sådan ändring beslutas bör lagen förskriva att kungörelserna gällande Europabolag som finns inskrivet i lagförslaget publiceras på samma sätt som i sådant fall kommer att gälla för övriga bolagsformer.

Aktiebolagstjänst

Rubriken till 9 § lagen om europabolag och paragrafens utformning gör att det inte klart och tydligt framgår

- Vem som skall ansvara för kungörelsen
- Vad skall kungöras
- Vad som måste kungöras om inte förslaget kungöras i sin helhet
- Det framgår inte av kungörelsen om det är bolaget och/eller PRV som skall tillhandahålla det fullständiga förslaget

Lednings- eller förvaltningsorganet skall ge in sådana förslag till beslut som avses i artiklarna 8.2, 32.2, 37.4 och 66.3 i SE-förordningen till Patent- och registreringsverket för registrering. Med förslaget skall bifogas uppgift om var det kompletta förslaget kommer att finnas tillgängligt.

ALT 1 andra stycket: Uppgift om förslaget skall av Patent- och registreringsverket utan dröjsmål kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Om förslaget inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var det hålls tillgängligt

ALT 2 andra stycket: Huvuddragen i förslaget skall av Patent- och registreringsverket utan dröjsmål kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. I kungörelsen skall lämnas uppgift om var det kompletta förslaget hålls tillgängligt

Eftersom förslagen kan bli förhållandevis omfattande synes det olämplig att hela förslaget skall kungöras. Det bästa vore om det klart och tydligt framgick vilka uppgifter i förslaget som skall finnas med i kungörelsen. Detta för att bolagen skall kunna sammanställa dessa uppgifter separat på ett lämpligt och pedagogiskt sätt.

21. Filiallagen

Landsorganisationen i Sverige (LO)

LO tillstyrker att filiallagen görs tillämplig även på europabolag. Det innebär att europabolag registrerade i andra medlemsstater jämställs med andra utländska rättssubjekt som bedriver verksamhet i Sverige. Ur ett arbetstagarperspektiv är det viktigt att det alltid är klart vem som är behörig att företräda arbetsgivaren och exempelvis underteckna kollektivavtal. Det är också synnerligen viktigt att det alltid finns någon som är bosatt i Sverige som är behörig att motta delgivning och att det i ett svenskt register finns möjlighet att ta reda på vem den personen är. För arbetstagarna och för deras fackliga företrädare är det en praktisk fråga av stor betydelse att det är enkelt att delge förhandlingsframställningar, lönekrav mm. Det är också viktigt att det är klart att ett europabolag som bedriver verksamhet i Sverige alltid betraktas som ett svenskt rättssubjekt så att verksamheten regleras av svensk lag.

Aktiebolagstjänst

Firma 5 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Paragrafen anger att filialens firma tydligt skall ange moderföretagets nationalitet. Skall en filials firma ändras när ett europabolag byter säte från en stat till en annan? Ett klargörande bör intas i lagtexten.

Avregistrering 18 § Första st punkt 1 och 2 samt 19 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Här anges nu att filialen skall avföras ur registret om moderföretagets verksamhet skall upphöra enligt lagen i moderföretagets land. Punkten bör kompletteras med vad som skall ske med filialen när ett europabolag byter säte till en annan stat.

Förordning (1992:308) om utländska filialer m.m.

När en svensk filial till ett europabolag byter säte till en annan stat bör en omregistrering i filialregistret ske. För att reglera detta bör nödvändiga ändringar införas i förordningen.

22. Firma

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV ställer sig bakom den lösning som valts vad gäller firma.

Aktiebolagstjänst

Kan ett europabolag anta bifirma och/eller parallellfirma? För att det inte skall råda någon osäkerhet om vad som gäller bör bestämmelse om detta intas i lagtexten.

23. Bokföringsskyldighet m.m.

Riksåklagaren

Enligt promemorian föreslås ingen särskild reglering av hur årsredovisning skall upprättas för det år då ett europabolag flyttar sitt säte till eller från Sverige under ett pågående räkenskapsår. Jag kan se en risk för missbruk och vissa tillämpningsproblem om frågan inte regleras genom lagstiftning.

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

När det gäller bokföringsskyldigheten vill EBM framhålla följande. I promemorian anges att det kan uppkomma tillämpningsproblem vid upprättandet av årsredovisning för det år under vilket ett europabolag flyttat sitt säte till eller från Sverige, eftersom det nya hemvistlandets redovisningslagstiftning skall tillämpas från den tidpunkt då bolaget registreras i det nya landet (sid. 86 – 87). Enligt promemorian framstår det inte som lämpligt att införa någon särskild reglering för att komma till rätta med den problematiken, utan frågan bör i stället överlämnas till rådgivande organ på redovisningsområdet.

Enligt EBM:s erfarenheter kan övergången från ett alternativ till ett annat när det gäller hur bokföringsskyldigheten skall fullgöras skapa utrymme för missbruk. Omläggning av räkenskapsår har som exempel utnyttjats i brottsliga sammanhang. Det finns knappast skäl att tro att det skulle förhålla sig annorlunda beträffande europabolagen och flyttning av säte under löpande år. Nackdelen med den ordning som föreslås i promemorian, nämligen att frågorna överlämnas till normgivande organ på redovisningsområdet i stället för att särskilt lagregleras är att det tar tid innan dessa organ kan lösa problemen och att missbruket då redan kan vara utbrett. EBM ser därför klara fördelar med att en särskild reglering införs.

Riksskatteverket (RSV)

RSV

Skattefrågor behandlas inte i promemorian. Det kan emellertid, enligt RSV:s bedömning, förväntas uppkomma särskilda skattefrågor när ett europabolag med säte byter säte till en annan medlemsstat. Det torde exempelvis vara frågor om beskattning av under året hittills upparbetat resultat. För att därvid säkerställa en riktig utgångspunkt för beskattningen behövs, enligt RSV:s uppfattning, ett delårsbokslut per utflyttningsdagen. Bolagen bör även vara skyldiga att i likhet med vad som gäller för årsredovisningshandlingar sända in bokslutet till PRV.

RSV anser i överensstämmelse med ovanstående att redovisningslagstiftningen bör kompletteras med särskilda regler om delårsbokslut, som ska tillämpas vid byte av säte. En liknande bestämmelse bör övervägas när det gäller aktiebolag som fusioneras till europabolag.

Skattemyndigheten i Stockholm

Av bokföringslagens bestämmelser i 2 kap. 1 § får anses följa att europabolag med säte i Sverige är bokföringsskyldiga i Sverige även om verksamheten helt eller delvis bedrivs i ett

annat land. Om bolaget flyttar ut från Sverige blir redovisningslagstiftningen i den nya hemviststaten tillämplig från den tidpunkt då bolaget registreras i den nya staten. Detta leder till tillämningsproblem i den situationen då ett europabolag under löpande räkenskapsår flyttar sitt säte från Sverige till ett annat land. I promemorian har inte föreslagits några särskilda redovisningsbestämmelser för den situationen.

Enligt skattemyndighetens uppfattning bör ett europabolag som byter säte under det löpande räkenskapsåret åläggas att upprätta ett delårsbokslut per utflyttningsdagen. Bolagen bör även vara skyldiga att i likhet med vad som gäller för årsredovisningshandlingar sända in bokslutet till PRV.

Skattemyndigheten i Göteborg

Enligt SKM:s bedömning kan särskilda skattefrågor bl.a. uppkomma när ett aktiebolag fusioneras till ett europabolag med säte utomlands och när ett europabolag byter säte till en annan medlemsstat. Det kan t.ex. vara frågor om uttagsbeskattning av tillgångar samt beskattning av under året hittills upparbetat resultat. För att därvid säkerställa en riktig utgångspunkt för beskattningen anser SKM att det behövs ett delårsbokslut med fullständiga balans- och resultaträkningar, som är upprättade enligt reglerna för årsbokslut när det gäller värdering av tillgångar och skulder samt periodisering av inkomster och utgifter.

Frågor om bokföring och redovisning behandlas i promemorians avsnitt 3.31 Bokföringsskyldighet m.m. I avsnittet görs bedömningen att det inte bör införas några särskilda redovisningsbestämmelser i svensk lagstiftning med avseende på den situationen då ett europabolag under löpande räkenskapsår flyttar sitt säte till eller från Sverige. Det uppges dock att det inte kan uteslutas att vissa tillämningsproblem kan uppkomma vid upprättandet av årsredovisningen för det år under vilket flyttningen har skett, men att införa någon särskild lagreglering av dessa situationer anses emellertid inte som lämpligt. Frågor av detta slag bör, enligt promemorian, i stället överlämnas till normgivande organ på redovisningsområdet.

SKM delar inte denna bedömning, utan anser, som framgått ovan, att redovisningslagstiftningen bör kompletteras med särskilda regler för delårsbokslut, som ska tillämpas i vissa situationer, t.ex. vid fusion och byte av säte, för att säkerställa en riktig utgångspunkt för beskattningen.

Bokföringsnämnden

För närvarande pågår inom EG ett arbete med att harmonisera redovisningsreglerna för noterade företag. Det vore naturligt att en harmonisering sker även för europabolagen eftersom avsikten är att dessa bolag skall driva verksamhet i flera länder. Harmonisering t.ex. i form av tillämpning av IAS-reglerna bör emellertid genomföras gemensamt i EG och några särskilda krav bör därför inte ställas på de bolag som registreras i Sverige.

Sveriges Advokatsamfund

I avsnittet 3.31 i departementspromemorian anförs att det inte bör införas några särskilda redovisningsbestämmelser med avseende på den situationen då ett europabolag under löpande räkenskapsår flyttar sitt säte till eller från Sverige. Samfundet delar inte denna uppfattning.

För såväl det allmänna som för enskilda aktieägare och fordringsägare är det av väsentlig betydelse att europabolagets ställning och resultat offentligen dokumenteras och revideras vid tidpunkten för sätesförändringen. Samfundet föreslår därför att det i lagen införs en regel som motsvarar vad som beträffande likvidation förskrivs i 13 kap. 9 § aktiebolagslagen.

Aktiebolagstjänst

Särskilt om europabolag 5 kap 27 §

Vi förslår att paragrafen får följande förenklade lydelse:

Vad som sägs om styrelseledamöter i 12, 20, 22, 23 och 25 §§ skall även tillämpas på ledamöter i europabolags förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan.

24. Aktiekapitals- och redovisningsvaluta

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet ansluter sig slutligen till förslaget i promemorian i avsnittet 3.32 att ett europabolag skall ange sitt aktiekapital och upprätta sin redovisning i euro. Som en konsekvens därav bör en i ett svenskt europabolag uttagen företagsinteckning också beviljas i euro. Till följd därav föreslår följaktligen samfundet att erforderlig ändring görs i 1 kap. 1 § den nya lagen om företagsinteckning.

Aktiebolagstjänst

Redovisningen i ett europabolag skall i de flesta fall ske i EURO. Vilken valuta skall en svensk filial till ett europabolag med säte i annat land ha som redovisningsvaluta?

Redovisningsvaluta 6 § bokföringslagen

I första styckets tredje mening listas de företagsformer som äger rätt att ha sin redovisningsvaluta i EURO. Denna förteckning tycker vi bör kompletteras med "filial till utländskt europabolag".

25. Överklagande och instansordning

Länsrätten i Skåne län

I 14 och 15 §§ i förslaget till lag om europabolag regleras förfarandet när borgenär motsätter sig att ett europabolag flyttar sitt säte till en annan medlemsstat. I nämnda paragrafer talas om rätten i den ort där bolaget har sitt säte. Med rätten avses här allmän domstol. I 27 § som reglerar överklagande m.m. sägs däremot att beslut enligt 26 § skall överklagas till tingsrätten. Andra beslut av Patent- och registreringsverket (PRV) respektive Finansinspektionen skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Länsrätten anser att en enhetlig terminologi bör användas och förordar allmän domstol respektive allmän förvaltningsdomstol. I 27 § bör, på samma sätt som i 14 §, anges vilken allmän domstol som är rätt forum. Den föreslagna regleringen vad gäller överklagande till allmän förvaltningsdomstol torde medföra att frågor avgjorda av PRV hamnar hos Länsrätten i Västernorrlands län medan frågor avgjorda av finansinspektionen hamnar hos Länsrätten i Stockholms län, vilka domstolar även lyder under olika kammarrätter. Det finns skäl att överväga om denna ordning kan medföra några olägenheter.

På många områden finns lagstiftning som innebär att frågor som hör nära samman handläggs både hos allmän domstol och förvaltningsdomstol. Som exempel kan nämnas att allmän domstol dömer i mål angående vårdslöshet i trafik och trafiknykterhetsbrott medan allmän förvaltningsdomstol prövar länsstyrelsernas körkortsingripanden med anledning av nämnda brott. Frågor som rör vårdnad om och umgänge med barn handläggs av allmän domstol medan allmän förvaltningsdomstol prövar begäran om verkställighet av den allmänna domstolens domar och beslut. Detta medför många gånger olägenheter för den enskilde samt onödiga kostnader och dubbelarbete för domstolarna. Även den nu föreslagna lagen om europadomstolar innebär att överklaganden skall ske till olika domstolar. En annan ordning torde emellertid förutsätta en ny organisation av hela domstolsväsendet.

Finansinspektionen

Finansinspektionen efterfrågar ett förtydligande angående till vilken instans överklagande av Finansinspektionens beslut ska ske. Enligt 27 § lag om europabolag ska Finansinspektionens beslut enligt bl.a. 6 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. länsrätten. Författningskommentaren till 6 § kan emellertid tolkas så att överklagande beträffande bankrörelselagen och försäkringsrörelselagen ska ske till kammarrätten. I rörelselagarna är även den gängse ordningen att Finansinspektionens beslut överklagas till kammarrätten.

26. Ekobrottsaspekter

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

EBM:s erfarenheter när det gäller den översyn av den svenska aktiebolagslagen, som nu är på väg att fullbordas, är att ekobrottsaspekterna inte beaktats i tillräckligt hög grad, något som för övrigt ständigt har påpekats från åklagarhåll. Missbruk av aktiebolagsformen är stående inslag i så gott som all avancerad ekonomisk brottslighet. Mot den bakgrunden ser EBM det som angeläget att ekobrottsaspekterna ges en större tyngd i det fortsatta lagstiftningsarbete som föranleds av införandet av europabolag. EBM medverkar gärna i detta arbete.

Rikspolisstyrelsen

Styrelsen vill påpeka att det naturligtvis finns en risk för att den nya bolagsformen kan komma att utnyttjas av den ekonomiska brottsligheten och att brottsutredningar därmed kan komma att försvåras. Rikspolisstyrelsen gör ändå den bedömningen risken för en sådan utveckling är relativt liten. Det rättsliga samarbete som pågår inom EU och som ständigt utvecklas torde vara en faktor som motverkar en sådan utveckling. Rikspolisstyrelsen har därför, utifrån de intressen som styrelsen har att företräda, inga invändningar mot de förslag som redovisas i promemorian.

27. Konsekvenser

Patent- och registreringsverket (PRV)

PRV:s verksamheter inom bolagsavdelningen finansieras med avgifter. De föreslagna ändringarna medför att PRV får en ny typ av objekt att registrera och nya typer av ärenden att handlägga. Detta kräver anpassning av IT-system och informationsmaterial hos verket. Vissa särskilda kostnader i anledning härav kommer att uppstå.

För att ett IT-baserat register över europabolag skall tillskapas blir systemändringar nödvändiga. Frågan om hur omfattande dessa insatser behöver bli är delvis beroende av hur många europabolag som kommer att söka registrering i Sverige. PRV:s kostnader för systemändringar är därför svåra att uppskatta. Därutöver tillkommer kostnader för utfärdande av nya blanketter, informationsmaterial, utbildning m.m. Kostnader för kungörelse i Europeiska gemenskapernas officiella tidning tillkommer också. PRV förutsätter i likhet med vad som sägs i departementspromemorian att dessa kostnader får finansieras genom registreringsavgifter enligt principen om full kostnadstäckning.

Näringslivets Nämnd för Regelgranskning (NNR)

NNR finner att departementet inte genomfört en konsekvensanalys enligt den s.k. Simplexförordningen. Även om SE-förordningen inskränker nationell påverkan och att europabolag med säte i Sverige i stor utsträckning kommer att falla under samma regler som ett svenskt publikt bolag bör en sådan analys genomföras. En av de frågor som regelgivaren har att besvara är "hur samråd som behövs skett med näringslivet och vilka synpunkter av betydelse som därvid kommit fram". Svaret på denna fråga hade på ett tidigare stadium kunnat ge remissinstanser och övriga värdefull information.

28. Övrigt

Riksåklagaren

Frågan om beskattning av europabolag behandlas inte alls i promemorian. Här kan jag se en risk för missbruk och tillämpningsproblem i samband med flyttning om frågan blir oreglerad.

Ekobrottsmyndigheten (EBM)

Promemorian behandlar inte beskattningen av europabolag. Hur ett europabolag kommer att beskattas och hur väl detta kommer att fungera är frågor som direkt berör EBM:s verksamhet. På samma sätt som när det gäller redovisningen kan flyttning av säte under löpande år missbrukas i skattehänseende. En fråga som uppkommer är exempelvis vilka skatteregler och skattesatser som skall tillämpas vid deklarationstillfället om europabolaget flyttat sitt säte från ett land till ett annat under ett löpande år.

Patent- och registreringsverket (PRV)

Av SE-förordningen framgår att europabolag skall ha ett registreringsnummer. PRV vill i anslutning till detta väcka frågan om europabolagen ska tilldelas en egen nummerserie enligt lagen (1974:174) om identitetsbeteckningar för juridiska personer.

Fråga uppkommer också om ett europabolag som flyttar till Sverige ska behålla det registreringsnummer det tilldelats i det land där bolaget tidigare hade sitt säte eller om det inflyttade europabolaget skall tilldelas ett nytt organisationsnummer i Sverige. Om ett tidigare tilldelat registreringsnummer ska behållas förutsätter det att numret inte är identiskt med ett registreringsnummer som redan finns för ett annat objekt i Sverige.

PRV föreslår att 6 § ändras så att den som har näringsförbud inte heller får vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett europabolag med säte i Sverige.

Konkurrensverket

Konkurrensverket har följande synpunkt på det remitterade förslaget. I kapitel 2.2. i departementspromemorian om tillämpliga svenska regler saknas uppgift att också existerande svenska bestämmelser på konkurrensrättens område kommer att tillämpas på europabolag med säte i Sverige.

Vidare bör regeringen hos rådet begära rättelse av den svenska språkversionen av rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag. Punkt 20 i ingressen till den svenska språkversionen av förordningen lyder enligt följande: "...[Denna förordning omfattar inga andra rättsliga områden, såsom skatterätt, insolvensrätt, immaterial- eller konkursrätt. Följaktligen skall bestämmelserna i medlemsstaternas lagstiftning och i gemenskapsrätten tillämpas på de ovannämnda områdena samt på andra områden som inte omfattas av denna förordning.]..." Den engelska språkversionen av förordningen talar om rättsområdena "...[taxation, competition, intellectual property or insolvency]...". Också den franska språkversionen av förordningen innehåller en uppräknning där rättsområdet konkurrens

”...[la concurrence]...” är med. Följaktligen bör den svenska språkversionen rättas så att ordet konkursrätt byts ut mot ordet konkurrensrätt. Visserligen är texten i preambeln till en EG-rättsakt inte lagtext, men utgör tolkningsdata varför det är väsentligt att den svenska språkversionen av förordningen inte avviker från övriga språkversioner.

Utredningen om arbetstagarinflytande i europabolag (N 2002:12)

Av rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande (SE-direktivet) artikel 13.2 följer att nationella regler för vad som i direktivet benämns arbetstagarernas rätt till medverkan inte skall gälla i europabolag. Nationella regler i detta avseende finns i styrelserepresentationslagen. Den lagen skall alltså inte vara tillämplig på europabolag.

Genom de generella hänvisningarna i 17 § andra stycket respektive 19 § förslaget till lag om europabolag görs styrelserepresentationslagen tillämplig på europabolag. Detta kan undvikas t.ex. genom ett tillägg i de båda styckena enligt följande: ”Detta gäller dock inte bestämmelserna i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. ”

I de fall arbetstagarerna har rätt till medverkan i något organ i ett europabolag, skall denna rätt enligt SE-direktivet utövas i tillsynsorganet om bolaget har en dualistisk organisationsmodell och i annat fall i förvaltningsorganet. Utredningen har i SOU 2003:64 lämnat förslag till vilken särreglering som bör införas för att uppfylla direktivets krav i detta avseende.

Utredningen om arbetstagarinflytande i europabolag har i övrigt inga synpunkter på vad som anförs i departementspromemorian.

Fondbolagens förening

Det förslag till lagändring som berör fondbolagen avser lagen (1990:1114) om värdepappersfonder. Det bör uppmärksammas att det föreligger ett förslag till ny lag om investeringsfonder som kommer ersätta lagen om värdepappersfonder.

Föreningen skulle värdesätta om förhållandet mellan UCITS direktiven och förordningen, exempelvis i fråga om verkan av de s.k. europapassen för fondbolag och produkten fonder, närmare kunde belysas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Svenska Bankföreningen

I syfte att uppnå målet med europabolagsförordningen - att företag kan bildas och drivas med en europeisk dimension, utan att olikheterna i och den begränsande territoriella tillämpningen av de nationella lagstiftningar som gäller för affärsdrivande bolag hindrar eller försvårar detta - måste dock en översyn göras av vissa andra regelverk, t.ex. skattelagstiftningen.

Svenska Fondhandlareföreningen

I likhet med Svenska Bankföreningen ser fondhandlareföreningen ett antal problem uppkomma rörande den svenska insättningsgarantin och det svenska investerarskyddet. Problemen gäller hur de företag som medverkat i uppbyggnaden av det nationella garantisystemet kan tillgodogöra sig detta vid byte av nationellt säte samt hur garantisystemets ställning skall upprätthållas om företag lämnar detta. Fondhandlareföreningen delar Bankföreningens uppfattning att Regeringen bör ta initiativ till en översyn av dessa frågor såväl nationellt som på europeisk nivå.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)

SRF tillstyrker även att förenklade fusionsregler enbart skall gälla för helägda dotterbolag (100%), och delar utredningens uppfattning att förordningens regler som möjliggör förenklad fusion vid mer än 90% ägande inte skall tillämpas, då detta kan leda till nackdelar för mindre aktieägare.

Vidare anser SRF att Europabolagens beskattning skall knytas till det land där sätet och det fasta driftsstället är etablerat, samt att beskattningen skall ansluta till de regler som idag gäller för de nationella aktiebolagen. Om avsteg sker från dessa principer kan skattefördelar skapas för större bolag genom att välja Europabolag, vilket skulle snedfördela konkurrensen mot mindre och medelstora bolag på ett icke önskvärt sätt.

VPC Aktiebolag (VPC)

I och med att det nu införs ytterligare en typ av aktiebolag utöver redan befintliga, såsom kupong-, avstämnings-, publikt-, privat-, aktiemarknads- och fåmansbolag, kommer det att bli svårare att avgöra vilka regler som gäller för varje aktiebolagstyp. Ett aktiebolag kommer t.ex. samtidigt att kunna vara europabolag, avstämningsbolag, publikt bolag och aktiemarknadsbolag, vilket medför att bolaget måste ta hänsyn till en rad specialbestämmelser i aktiebolagslagen, annan lagstiftning och andra regelverk. Det kan därför bli svårt för bolaget och andra att göra bedömningen vilka regler som är tillämpliga för olika situationer. Enligt vår mening finns det anledning att i framtiden förenkla i denna begreppsflora.

Sveriges Riksbank

Nödkreditbestämmelsen i 6 kap. 8 § riksbankslagen.

Om det finns synnerliga skäl får Riksbanken enligt 6 kap. 8 § riksbankslagen i likviditetsstödande syfte på särskilda villkor bevilja kredit eller lämna garanti till sådana bankinstitut och svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. Denna bestämmelse reglerar Riksbankens möjligheter att bevilja s.k. nödkrediter och är tänkt att tillämpas främst i syfte att ge likviditetsstöd till sådana företag som drabbats av likviditetskris och vars fallissemang riskerar att allvarligt skada stabiliteten i betalningssystemet.

De företag som enligt den nuvarande bestämmelsen kan komma i fråga för likviditetsstöd enligt denna bestämmelse är alltså först och främst bankinstitut. Med bankinstitut förstås i

riksbankslagen bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska bankföretag som med stöd av 1 kap. 4 eller 5 § bankrörelselagen (1987:617) driver bankrörelse från filial här i landet. Ett europabolag som bedriver bankrörelse i Sverige från filial kommer således att betraktas som bankinstitut enligt riksbankslagen och därmed kunna komma i fråga för nödkrediter. Däremot kommer ett europabolag som inte bedriver bankrörelse från filial i Sverige, pga. att det har sitt säte här, inte kunna betraktas som ett bankinstitut i riksbankslagens mening eftersom det heller inte utgör bankaktiebolag, sparbank eller medlemsbank.

Förutom bankinstitut kan även svenska företag som står under tillsyn av Finansinspektionen komma i fråga för nödkrediter. Fråga uppstår därmed om ett europabolag som bedriver bankrörelse, eller annan finansiell verksamhet, och som har säte i Sverige och därmed står under Finansinspektionens tillsyn, kan anses som ett svenskt företag enligt nödkreditbestämmelsen i riksbankslagen. Den nuvarande bestämmelsen är inte helt tydlig på den punkten, särskilt som europabolag ofta beskrivs som varande en europeisk associationsform. Riksbanken föreslår därför att riksbankslagen bör tydliggöras i detta avseende, så att det blir klart att Riksbanken kan bevilja nödkrediter även till europabolag som står under Finansinspektionens tillsyn och som har sitt säte i Sverige.

Aktiebolagstjänst

Vi har ännu inte hunnit analysera utredningen om arbetstagarinflytande i europabolag. Vi tror frågorna om arbetstagarinflytande är av sådan art att några eller ett flertal bestämmelser borde ingå i denna lag. Vi ber att få återkomma 1 oktober.

Genom SE-förordningens avsnittsrubrik 1 "Dualistiskt system" och avsnittsrubrik 2 "Monistiskt system" har begreppen dualistiskt respektive monistiskt system redan definierats. Man kan direkt använda uttrycken dualistiskt system respektive monistiskt system utan att behöva upprepa de långa och otydliga hänvisningarna till SE-förordningen.

Flertalet paragrafformuleringar kan också förkortas och förenklas enligt vårt förslag till årsredovisningslagens 5 kap 27 § ovan.

Insättningsgarantinämnden

Insättningsgarantinämnden är den statliga myndighet som har till uppgift att handlägga frågor om insättningsgaranti och investerarskydd. De svenska reglerna om insättningsgaranti finns i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Garantin har sin grund i EG-direktivet om system för garanti av insättningar (94/19/EG). De svenska reglerna om investerarskydd finns i lagen (1999:158) om investerarskydd. Skyddet har sin grund i EG-direktivet om system för ersättning till investerare (97/9/EG).

Insättningsgarantinämnden har inte fått den nu aktuella promemorian på remiss. Nämnden finner dock skäl att på eget initiativ yttra sig över promemorian och uppmärksamma regeringen på de konsekvenser som bildandet av ett europabolag kan medföra för insättningsgaranti och investerarskyddet (garantisystemen).

Problemen

Ett europabolag blir en europeisk associationsform för gränsöverskridande samverkan i aktiebolagsform. Om två eller flera institut som omfattas av garantisystemen bildar ett europabolag kommer det garantisystem där europabolaget har sitt säte att ta över hela ansvaret för de garanterade medlen och/eller de skyddade tillgångarna.

Problematiken kan belysas med följande exempel. Om en svensk bank bildar ett europabolag med säte i Sverige tillsammans med en eller flera banker i en eller flera andra medlemsstater skapas en ny svensk juridisk person. I samma ögonblick får de insatta medlen betraktas som avvecklade i de gamla bankerna; de blir i stället insättningar i det svenska europabolaget. Därmed kommer den svenska insättningsgarantin att garantera också bolagets insättningar i utlandet som tidigare skyddades av respektive lands garantisystem. En liknande situation fast omvänd uppkommer om europabolaget senare väljer att flytta sitt säte till en annan medlemsstat. Beroende på hur garantisystemen ser ut i de övriga staterna kan insättarnas medel komma att tryggas i både större och mindre omfattning.

De garanterade insättningarna i europabolaget utgör underlag för avgiftsberäkningen för den svenska insättningsgarantin. Eftersom insättningarna är större i europabolaget än i den gamla svenska banken kommer bolaget sannolikt att få betala en högre avgift än vad banken skulle ha fått göra. Om insättningarna är avsevärda blir underlaget för avgiftsberäkningen så högt att det dessutom kan komma att påverka nivån på det totala avgiftsuttaget. Då drabbas även övriga institut som omfattas av insättningsgarantin.

Enligt 12 § lagen om insättningsgaranti skall institutens sammanlagda avgifter uppgå till 0,1 procent av insättningarna om de fonderade avgiftsmedlen sammanlagt uppgår till ett belopp som motsvarar minst 2,5 procent av insättningarna. Om de fonderade avgiftsmedlen är mindre skall avgifter tas ut för att uppnå den nivån, dock lägst 0,1 procent och högst 0,3 procent av insättningarna. De tre senaste åren har avgiftsuttaget varit 0,1 procent.

Det är i sammanhanget intressant att notera att Nordea AB i ett pressmeddelande den 19 juni 2003 har meddelat att man genom fusion av de fyra nordiska bankkoncernerna avser att bilda ett europabolag som kommer att ha sitt säte i Sverige. Den förändringsprocess som Nordea nu har startat och som skall leda till att ett europabolag bildas beräknas vara slutförd under år 2005. De preliminära beräkningar som nämnden har gjort visar att avgiften för insättningsgarantin avseende kalenderåret 2006 sannolikt kommer att beräknas till 0,3 procent som en direkt följd av bolagsbildningen. De banker (vid sidan av Nordea) som har de största beloppen av garanterade insättningar skulle därmed vardera få en avgift som var cirka 170 miljoner kronor högre än den annars skulle ha varit. Sannolikt skulle en högre avgift behöva tas ut även vid nästföljande års avgiftsuttag.

Hur kan problemen lösas?

Man kan tycka att det inte är rättvist att övriga institut skall vara med och finansiera insättningsgarantin för en bank som väljer att bilda ett europabolag och därmed belastar det svenska garantisystemet med ny inlåning. Mot det skulle man kunna säga att om garantisystemet drabbades av ett ersättningsfall som medförde ett högre avgiftsuttag så skulle alla institut få bidra på samma sätt. Det torde emellertid vara pedagogiskt enklare att motivera

en högre avgift på grund av ett faktiskt ersättningsfall än att motivera en extra kostnad på grund av en bolagsbildning.

Att låta europabolaget stå för den "merkostnad" det förorsakar garantisystemet förefaller inte vara en möjlig lösning eftersom det skulle motverka och kanske till och med förhindra bildandet av europabolag. En sådan ändring i den svenska lagstiftningen skulle också sannolikt strida mot europarätten.

En tänkbar lösning skulle kunna vara att ändra den svenska lagstiftningen så att nämnden får en möjlighet att parera tillfälliga snedbelastningar i systemet genom att för ett eller några få år avvika från huvudreglerna och bestämma en lägre avgift än vad som skulle följa av huvudreglerna. En förutsättning för ett sådant beslut bör dock vara att läget på de finansiella marknaderna är stabilt och att något ersättningsfall inte kan förutses för perioden samt att de behållna avgiftsmedlen uppnått en tillfredsställande nivå. Nämnden föreslår att en sådan ändring genomförs så att den kan träda i kraft och tillämpas den 1 januari 2005.

Den föreslagna ändringen utgör emellertid ingen idealisk lösning eftersom den innebär att den i lagen givna automatiska nivåregleringen av avgiftsuttaget åsidosätts. Det är inte heller helt säkert att förutsättningarna är så gynnsamma att det föreslagna undantaget alltid kan tillämpas vid ett fall av snedbelastning i systemet. Även om det finns goda skäl att tro att en sådan undantagsregel mer sällan skulle bli tillämplig bör frågeställningarna övervägas på en mer övergripande nivå inom ramen för europarätten. Regeringen bör därför initiera ett sådant förfarande. En möjlig lösning skulle kunna vara att ändra EG-direktiven om system för garanti av insättningar och om ersättning till investerare så att filialverksamhet i andra EES-länder garanteras/skyddas av värdlandets garantisystem. Därmed skulle garantin/skyddet fortsätta att gälla oförändrat i varje land, oberoende av att europabolaget bildas. Samma lösning borde kunna gälla länder utanför EES om garantisystemen där innebär ett motsvarande skydd som EG-direktiven ger. Vid genomförande av en sådan lösning måste man dock uppmärksamma frågan om hur tillsynsansvaret skall fördelas.

Frågor om ansvarsfördelningen mellan olika staters garantisystem i enskilda fall närmast genom överföring av fonderade medel mellan staterna - går inte att lösa genom nationell lagstiftning. Eftersom medlemsstaternas system ser så olika ut, skulle knappast heller en gemenskapsrättslig reglering kunna innehålla mer än allmänt hållna uppmaningar till medlemsstaterna att i god anda diskutera uppkommande frågor av detta slag bilateralt.